

บทบาทสื่อในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด
จังหวัดระยอง

โดย
นางสาวศุภพิชญ์ ใจดี

วันที่.....3.0.พ.ย. 2552.....
เลขทะเบียน.....011729.....

ภาพ
915.9304
๗ ๖๙๗๒
ผ.ภค.๕๕๓๓๓

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารการท่องเที่ยวและบันเทิง
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก
พ.ศ.2552

**The Role of Local People media in the Promotion of Tourism at
Koh Samet, Rayong Province**

By

Supapich Jaidee

**A Study Report in Partial Fulfillment of the
Requirements for the Master Degree of Communication Arts
Department of Tourism and Entertainment Communication
Faculty of Communication Arts**

KRIRK UNIVERSITY

2009

มหาวิทยาลัยเกริก

คณะนิเทศศาสตร์

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวศุภพิชญ์ ใจดี

เรื่อง

บทบาทสื่อในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

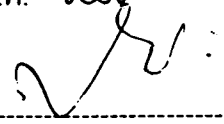
ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารการท่องเที่ยวและบันเทิง

เมื่อวันที่ ๑๐ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ประธานกรรมการสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ)

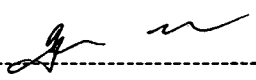
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา พันธุ์แน่น)

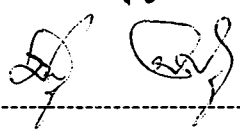
กรรมการสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์อรทัย ศรีสันติสุข)

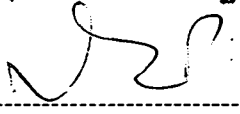
กรรมการสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์)

กรรมการสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์มูทิตา อารยะเศรษฐากร)

หัวหน้าสาขาวิชา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ)

คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ)

หัวข้อสารนิพนธ์	บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
ชื่อผู้เขียน	ศุภพิชญ์ ใจดี
สาขา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาการสื่อสารการท่องเที่ยวและบันเทิง/คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา พันธุ์แน่น
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประชาชน บทบาทบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด และศึกษาความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่าง เป็นประชาชนจำนวน 287 คน ที่มีอายุระหว่าง 20-70 ปี และอาศัยอยู่ในเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าความสัมพันธ์ด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-30 ปี การศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี อาชีพรับจ้างทั่วไป ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง 16-20 ปี และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย คือ เป็นเจ้าบ้าน บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดพบว่า การรักษาสีงแวดล้อม การรักษาความปลอดภัย การรักษาชื่อเสียง และการประเมินผล อยู่ระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่น มีข้อเสนอแนะ คือ ควรสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่ายทั้งประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ควรมีการดูแลนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวไม่ให้ส่งเสียงดังรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ควรมีการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำสารนิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งด้วยความเมตตาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชา พันธุ์แน่น อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่เป็นกรรมการสอบ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์สำหรับนำมาปรับแก้สารนิพนธ์นี้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกคน ที่กรุณาเสียสละเวลาตอบแบบสอบถาม จนได้ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจ ในขณะที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเกริก

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ศุภพิชญ์ ใจดี

มหาวิทยาลัยเกริก

พ.ศ. 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(2)
สารบัญตาราง.....	(5)
สารบัญแผนภาพ.....	(6)
บทที่ 1	บทนำ..... 1
	1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา..... 1
	1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย..... 3
	1.3 ขอบเขตของการวิจัย..... 3
	1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 4
	1.5 คำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง..... 5
บทที่ 2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7
	2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคล..... 7
	2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว..... 13
	2.3 ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว..... 28
	2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับเกาะเสม็ด..... 32
	2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 34
	2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 40
	2.7 สมมติฐานในการวิจัย..... 40
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 41
	3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 41
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 42
	3.3 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล..... 43
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	45
4.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง.....	47
4.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	52
4.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง.....	60
บทที่ 5	
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	62
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	62
5.2 อภิปรายผล.....	65
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	67
ภาคผนวก.....	69
ก แบบสอบถาม.....	70
ข ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	75
บรรณานุกรม	78
ประวัติผู้วิจัย	82

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวน และร้อยละ ของข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	46
2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามรายด้านและภาพรวม.....	47
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จำแนกตามการรักษาสิ่งแวดล้อม.....	48
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จำแนกตามการรักษาความปลอดภัย.....	49
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จำแนกตามการรักษาชื่อเสียง.....	50
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จำแนกตามการประเมินผล.....	51
7	ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ.....	52
8	ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามอายุ.....	53
9	ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	54
10	ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามอาชีพ.....	55
11	ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่.....	57
12	ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย.....	59
13	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง.....	60

สารบัญแผนภาพ

ภาพที่		หน้า
1	องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	26
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	40

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การท่องเที่ยว เป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนาน หรือเพื่อศึกษาหาความรู้ องค์การการท่องเที่ยวสหประชาชาติ (World Tourism Organization) กำหนดไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทาง โดยระยะทางมากกว่า 80 กิโลเมตรจากบ้านเพื่อจุดประสงค์ในการพักผ่อนหย่อนใจ (www.wikipedia.org/wiki/การท่องเที่ยว, 2551)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนอกจากจะมีประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ยังมีประโยชน์ทางด้านสังคม ซึ่งช่วยให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละท้องถิ่นแล้วยังช่วยให้สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นดีขึ้น เนื่องจากการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความสะอาด ปลอดภัย เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ยิ่งไปกว่านั้นการท่องเที่ยวยังเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ เพราะในสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเดินทางไป มีการสร้างปัจจัยต่างๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โรงแรม ที่พักต่างๆ ตามมา เพื่อสนองความต้องการ และการสร้างวัตถุสิ่งของเหล่านี้ช่วยจัดปัญหา หรือภัยที่เกิดจากการแทรกซึมหรือบ่อนทำลายต่างๆ ได้อย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นได้อย่างมากมายอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, มปป. : 16-17) นานาประเทศจึงใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศของตนให้มากที่สุด และส่งเสริมให้พลเมืองของตนสนใจท่องเที่ยวภายใน ประเทศของตนมากกว่าที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ

การจัดการที่ยั่งยืน เป็นการจัดการที่มุ่งประสานความสัมพันธ์ระหว่าง สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องกลมกลืนและยาวนานสืบไป โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนหรือสังคมเกิดการรวมตัวกันเพื่อให้มีความเข้มแข็งในชุมชน และให้ประชาชนในชุมชนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการ อาจจะในบางขั้นตอนหรือทุกขั้นตอน โดยที่การจัดการที่ประชาชนมีส่วนร่วมนั้นต้องนำไปสู่รายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่น เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และต้องเป็นการจัดการที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้ชนรุ่นหลังได้มีโอกาสใช้สืบต่อไป การศึกษาการจัดการแบบยั่งยืน เป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจมากในอารยประเทศ และมักประยุกต์เข้ากับการดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพิทักษ์ป่า การผลิตสินค้าที่ใช้

วัสดุจากธรรมชาติ และการผลิตสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ธรรมชาติสามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ให้ยาวนาน และคงอยู่สำหรับคนรุ่นหลังต่อไป (รวีกานต์ แสนไชย, 2544 : 6)

จังหวัดระยอง เป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายที่มีความสำคัญทางการศึกษา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม และความสวยงามของชายหาด เกาะแก่งมากมาย เช่น เกาะเสม็ด เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของหมู่เกาะทะเลระยอง มีชายหาดมากเกือบรอบเกาะ โดยเฉพาะด้านทิศตะวันออก เป็นหาดทรายเกือบตลอดแนว มีทรายขาวสะอาด น้ำใส มีจุดดำน้ำ ชมปะการังหลายแห่ง เป็นที่ชื่นชอบของคนที่รักทะเลในบรรยากาศเรียบง่าย มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติล้นหลามตลอดปี ที่พักมีหลากหลายบรรยากาศและราคา การเดินทางถึงเกาะเสม็ดสะดวกด้วยเรือเมล์ที่ออกเป็นเวลาในทำเรือมาตรฐานจากฝั่งบ้านเพ ซึ่งมีอยู่สองท่าตั้งอยู่ใกล้ๆ กัน หรืออาจเหมาเรือเร็วจากท่าเรือทั้งสอง และจากบริเวณชายหาดสวนสนแฉะที่ชุมชมเกาะเล็กๆ ในหมู่เกาะเสม็ด ได้แก่ เกาะกูด เกาะกรวย เกาะขาม เกาะปลาตีน และเกาะทะลุ นอกจากหมู่เกาะเสม็ดแล้วยังมีหมู่เกาะมันซึ่งอยู่เขตอำเภอแกลง เป็นที่ที่ชาวโคกเค่นอีกแห่งหนึ่ง

สมัคร ณะเกิงสุข (2545) ได้ศึกษาสภาพปัญหาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล เกาะเสม็ด ตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยทำการศึกษาปัจจัยสำคัญที่เป็นสาเหตุของปัญหา ได้แก่ ปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ความเสื่อมโทรมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจ ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว ที่มีผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้แบบสอบถามปลายเปิด สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว และการสังเกตในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ยังขาดการประสานและขาดประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ทำให้เกิดผลกระทบต่ออนุรักษทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมบนพื้นที่ การพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การสร้างความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้นต้องเข้าใจปัญหาและพยายามที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นร่วมกัน โดยนำปัญหาและความจำเป็นทางเศรษฐกิจมาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และพยายามปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชน จนกลายเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม ร่วมกันด้วยความภาคภูมิใจและสิ่งจูงใจเป็นผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วม ซึ่งความต้องการเฉพาะสิ่งจูงใจ

ที่กระตุ้นให้เข้าร่วมกิจกรรมในขั้นต้น คือ รายได้จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวที่เกาะเสม็ด และสามารถปรับเข้ากับหลักการที่ยั่งยืนได้

ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนได้ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ ซึ่งเกาะเสม็ดเป็นนับว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวกันมาก อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น ความสะอาดของสถานที่ และปัญหาของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการดูแลรักษาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกาะเสม็ดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพที่เป็นธรรมชาติ มีหาดทรายขาวสะอาด เป็นที่ประทับใจของผู้พบเห็นตลอดไป และเป็นแนวทางในการเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดรายได้แก่คนในท้องถิ่น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประชาชนในท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

ด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง โดยทำการศึกษากับประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 20-70 ปี และมีภูมิลำเนาอยู่ในเกาะเสม็ด ตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

ด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา เป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 20-70 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเกาะเสม็ด ตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 1,027 คน (กรมการปกครอง, 2550 : <http://www.dopa.go.th>)

ด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และ สถานภาพในการถือครองที่อยู่อาศัย

ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การรักษาสีสิ่งแวดล้อม
2. การรักษาความปลอดภัย
3. การรักษาชื่อเสียง
4. การประเมิณผล

ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ทำการศึกษา คือ ระหว่างเดือนมกราคม -พฤษภาคม 2551

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบบทบาทของสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
2. ทำให้ทราบลักษณะด้านข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
3. ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ดมากขึ้น เพื่อให้เกาะเสม็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1.5 คำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลในท้องถิ่นทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ สู่บุคคลอื่น เพื่อโน้มน้าวจิตใจ โดยอาศัยการพบปะพูดคุย การประชุม เพื่อการพัฒนาหรือส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น

บทบาทของสื่อบุคคล หมายถึง บุคคล ประกอบด้วย ประชาชน เจ้าหน้าที่ นักวิชาการ จากภาครัฐและหน่วยงานของภาคเอกชน ญาติ เพื่อนบ้าน ที่มีการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม การรักษาความปลอดภัย การรักษาความมีชื่อเสียง และการประเมิณผล

การรักษาสิ่งแวดล้อม หมายถึง การแสดงออกของประชาชนในการสื่อสารขอความร่วมมือกับบุคคลหรือกลุ่มคนในท้องถิ่น ในเรื่องดูแลสภาพแวดล้อมของเกาะเสม็ด เช่น การรักษาความสะอาดของบริเวณโดยรอบ การช่วยกันจัดหากาชาณะสำหรับรองรับขยะและสิ่งปฏิกูล

การรักษาความปลอดภัย หมายถึง การแสดงออกของประชาชนในการสื่อสารขอความร่วมมือกับบุคคลหรือกลุ่มคนในท้องถิ่น ให้ความช่วยเหลือส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่ในเรื่องการดูแลระบบความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งในด้านทรัพย์สินและร่างกาย เช่น การแนะนำสถานที่ปลอดภัยในการเล่นน้ำทะเล การแนะนำนักท่องเที่ยวในการขึ้นลงเรือโดยสารอย่างปลอดภัย

การรักษาชื่อเสียง หมายถึง การแสดงออกของประชาชนในท้องถิ่น สื่อสารพูดคุยให้มีส่วนช่วยรณรงค์ให้ทุกคนในท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เกาะเสม็ด ทั้งในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ อธิยาศัยไมตรี และความมีน้ำใจค่อนักท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวเกาะเสม็ดอีกครั้งด้วยความเต็มใจและประทับใจ

การประเมิณผล หมายถึง การแสดงออกของประชาชนในท้องถิ่นในการสื่อสารให้ข้อมูลเพื่อการประเมิณผลการส่งเสริมการท่องเที่ยว การดูแลความสะอาดของสภาพแวดล้อม การให้บริการของสถานประกอบการต่างๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และร้านจำหน่ายของที่ระลึก รวมถึงการประเมิณผลการให้บริการรถโดยสาร

การส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมหรือการดำเนินการในรูปแบบต่างๆ ขององค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อมในการท่องเที่ยวจะเป็นรูปแบบใดๆ กิจกรรมเพื่อจะให้การท่องเที่ยวในทุกๆ รูปแบบมีความสมบูรณ์และสามารถส่งผลสัมฤทธิ์ให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละองค์กรที่ตั้งไว้

เกาะเสม็ด หมายถึง เกาะที่อยู่ในอำเภอไทย คั้งอยู่ในเขตตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มีสถานที่ท่องเที่ยวสวยงาม เช่น หาดทรายที่ขาวสะอาด มีธรรมชาติทางทะเลที่สวยงาม

ประกอบด้วยสถานที่จำหน่ายประการัง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมทั้งจากชาวไทยและชาวต่างประเทศ อยู่ห่างจากชายฝั่งบ้านเพประมาณ 6.5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 3,125 ไร่

ลักษณะข้อมูลประชาชน หมายถึง ลักษณะที่เป็นองค์ประกอบส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ที่เกาะเสม็ดที่มีท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่ที่เกาะเสม็ด และสถานภาพในการถือครองที่อยู่อาศัย

เพศ หมายถึง เพศของประชาชนที่เกาะเสม็ด ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุในปีปัจจุบันของประชนในเกาะเสม็ด ได้แก่ อายุ 20-30 ปี อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 51-60 ปี และตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาสูงสุดของประชาชนที่เกาะเสม็ด ได้แก่ ไม่ได้เรียนหนังสือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ หมายถึง อาชีพของประชาชนที่เกาะเสม็ด ได้แก่ นักเรียนนักศึกษา รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป ค้าขายประกอบธุรกิจส่วนตัว และไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น แม่บ้าน พ่อบ้าน

ระยะเวลาที่อยู่ที่เกาะเสม็ด หมายถึง เวลาที่ประชาชนได้อาศัยอยู่ที่เกาะเสม็ด ได้แก่ ต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี ระหว่าง 11-15 ปี ระหว่าง 16-20 ปี และตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป

สถานภาพการถือครองที่อยู่อาศัย หมายถึง ลักษณะการถือครองที่อยู่อาศัยของประชาชนที่เกาะเสม็ด ได้แก่ เจ้าของบ้านเช่า อาศัยอยู่กับญาติ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมเอกสาร บทความ แนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคล
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับเกาะเสม็ด
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 2.7 สมมติฐานการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคล

สื่อ แปลมาจากคำว่า medium หรือ media ซึ่งเป็นภาษาละติน แปลว่า กลาง อยู่ตรงกลาง สิ่งที่อยู่ตรงกลาง แต่เมื่อนำมาใช้ในภาษาอังกฤษก็มีความหมายกว้างออกไป จนรวมถึงวิธี (means) สิ่งแวดล้อมห้อมหุ้ม (environmental element) อาทิ อากาศสำหรับคน น้ำสำหรับปลา เครื่องมือ (instrument) ตัวแทนหรือตัวนำ (agency) วัสดุ (material) เทคนิค (technique) หรือแม้แต่ person as medium แต่เมื่อวิชาการด้านการสื่อสาร และการสื่อสารมวลชนก้าวหน้ามากขึ้น คำว่า สื่อ (medium หรือ media) ก็ได้รับการวิเคราะห์ศึกษาและตกแต่งพัฒนาจนมีความหมายเป็นศัพท์เทคนิค (technical term) หรือศัพท์เฉพาะที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะสื่อกลายเป็นองค์ประกอบที่จะขาดเสียมิได้ในการสื่อสารทุกรูปแบบและทุกประเภท ความหมายเดิมที่จำกัดอยู่เฉพาะเรื่องของภาษาที่ใช้ในการพูดหรือการสอน (อาทิ ภาษาไทยที่เป็นสื่อการสอนที่ใช้กันมากที่สุด ในสถาบันการศึกษาของไทย) ก็ได้ขยายออกมามีครอบคลุมถึงสื่อวัตถุ (อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์) สื่อบุคคล (อาทิ สื่อภาษา สื่อท่าทาง พ่อสื่อแม่สื่อ สื่อประชาชน หรือ population media) สื่อผสม (อาทิ สื่อมวลชน สื่อการสอน สื่อข้อมูล สื่อโสตทัศน์) หรือแม้กระทั่งสาร (อาทิ สื่อวงจนะภาษา สื่อ อัจฉริยะภาษา)

สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ หมายถึง เครื่องมือหรือตัวกลางที่ใช้ในการนำข่าวสาร
เรื่องราว จากองค์กรหรือหน่วยงานไปสู่ประชาชน

สื่ออาจจำแนกได้หลายประเภทหลายหลักเกณฑ์แต่การกำหนดประเภทของสื่อเพื่อ
การประชาสัมพันธ์ จะต้องคำนึงถึงลักษณะที่เป็นรูปธรรม ลักษณะที่พัฒนาได้ประ โยชน์ในปัจจุบัน
และศักยภาพเพื่ออนาคต

ประเภทของสื่อที่ใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยปกติทั่วไปมีการแบ่งประเภทของสื่อกัน
ไว้หลายประเภท และหลายหลักเกณฑ์ (criteria) ได้ประมวลสรุปไว้ดังนี้

1. แบ่งตามวิวัฒนาการ ได้แก่ สื่อประเพณี (traditional media) สื่อมวลชน (mass media)
สื่อเฉพาะกิจ (specialized media)
2. แบ่งตามบทบาทหน้าที่ทางสังคม ได้แก่ สื่อข่าวสาร (information media) สื่อการศึกษา
(education media) สื่อบันเทิง (entertainment media)
3. แบ่งตามประสาทที่ใช้ในการรับสาร ได้แก่ สื่อโสต (audio media) สื่อทัศน์ (visual
media) สื่อโสตทัศน์ (audio-visual media)
4. แบ่งตามบทบาทหน้าที่ทางเทคนิค (technical functions) ได้แก่ สื่อถ่ายทอดสาร
transmission media) สื่อบันทึกสาร (record media)
5. แบ่งตามเครื่องนำรหัสสาร ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ (print media) สื่ออิเล็กทรอนิกส์
(electronic media) สื่อบันทึกเสียงหรือภาพ (film or tape)

สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สื่อประชาสัมพันธ์ที่ควบคุมได้ (Controllable Media) ได้แก่
  - สื่อสิ่งพิมพ์ Print Media)
  - สื่อบุคคล (Personal Media)
  - สื่อโสตทัศน์ (Audio-visual Media)
  - สื่อกิจกรรมต่าง ๆ (Activity Media)
2. สื่อประชาสัมพันธ์ที่ควบคุมไม่ได้ (Uncontrollable Media)
  - สื่อมวลชน (Mass Media)

ความสำคัญ of สื่อที่ใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์
มีความสำคัญ คือ

1. เพื่อการถ่ายทอดหรือบอกข่าวสารให้แก่ประชาชนได้รับทราบ
2. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
3. เพื่อเป็นการสร้างความนิยมและภาพพจน์ที่ดีขององค์กร

สื่อบุคคลเป็นวิธีการสื่อสารที่เก่าแก่ที่สุด ใช้กันตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ขึ้นในโลก เป็นสื่อที่ใช้กันมากใน กลุ่มประชาชนทั่วไป เครื่องมือของสื่อบุคคลมีทั้งที่เป็นคำพูด กริยาท่าทาง การแสดงออกทางอากัปกิริยาวิธีการสื่อสารด้วยบุคคลจะเป็นการใช้คำพูดเป็นหลัก ด้วยวิธีการสนทนา อภิปราย บรรยาย สาธิต ประชุม คำพูด (Spoken Word) เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทุกคนคุ้นเคยกันคืออยู่แล้ว และทุกคนต้องใช้คำพูดในชีวิตประจำวัน ในงานอาชีพ ในชีวิตส่วนตัว สื่อคำพูดจึงเป็นสื่อที่เก่าแก่ที่สุดชนิดหนึ่ง นอกจากนี้หากคำพูดนั้นพูดโดยบุคคลที่มีชื่อเสียงที่สังคมยกย่องนับถือก็จะยิ่งเพิ่มน้ำหนักในคำพูดนั้นมากขึ้นเป็นเงาตามตัว การพูดจึงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดชักนำความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ออกมาให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้าใจ คำพูดจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้มนุษย์เกิดความร่วมมือร่วมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สื่อบุคคลหรือการสื่อสารด้วยคำพูดนั้น มี 2 แบบ คือ

- แบบที่เป็นทางการ (Formal oral communication) เช่น การอภิปราย การบรรยาย การประชุม การประกาศข่าว การให้สัมภาษณ์ การสัมมนา

- แบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal oral communication) คือ การพูดจา สนทนาปราศรัยต่าง ๆ ในการพูดที่เป็นทางการนั้น ผู้พูดจะต้องพูดให้ผู้ฟังสนใจ เข้าใจ ประทับใจ เกิดศรัทธา แล้ว ยังอาจจะมิวัดผลประสงค่อื่น ๆ ในทางการพูดด้วย เช่น เพื่อให้ข่าวสารความรู้ เพื่อชักจูงใจ เพื่อกระตุ้นเร้าอารมณ์ เพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติการหรือทำให้รู้สึกซาบซึ้ง ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า จุดมุ่งหมายจะมี 2 ลักษณะ คือ จุดมุ่งหมายที่เปิดเผย หรือจุดมุ่งหมายที่ปกปิด

ประเภทของคำพูดที่ใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์

1. การพบปะพูดจาธรรมดา
2. การจัดตั้งหน่วยติดต่อ- สอบถาม
3. การพูดติดต่อทางโทรศัพท์
4. การแสดงปาฐกถา

ลักษณะของสื่อบุคคล

1. การพูดสนทนา เป็นการสื่อสารของบุคคลโดยทั่วไปในวงสนทนา ซึ่งเป็นการสื่อสารกันในชีวิตประจำวันทั่วไป

2. การอภิปราย เป็นการสื่อความโดยกลุ่มคนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ซึ่งเป็นการให้ความรู้ ความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะที่มีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน

3. การบรรยาย เป็นการสื่อความเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจต่อเนื่องในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้ฟังเป็นผู้รับสาร และผู้บรรยายเป็นผู้ให้สาร

4. การประชุม เป็นการร่วมกันปรึกษาหารือกันในกลุ่มหรือทีมงานอย่างมีระบบและระเบียบวิธีทางการประชุม เช่นการยกมือก่อนพูดแสดงความคิดเห็น มีการจดบันทึกรายงานการประชุม และมีประธานการประชุม

5. การฝึกอบรม เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคคล เพื่อให้มีความรู้เพิ่มขึ้น และมีความสามารถขึ้นในเรื่องที่ได้รับการฝึกและอบรมมา

6. การสัมมนา เป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง ทั้งให้และรับความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างวิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนา

7. การพูดในที่ชุมชน เป็นการพูดในที่สาธารณะหรือชุมชนในวาระหรือโอกาสต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ ความรู้ ขยาย และยินดี ตลอดจนความเห็นอกเห็นใจในเรื่องราวต่าง ๆ

ข้อดีของสื่อบุคคล

1. เป็นสื่อที่ทุกคนมีอยู่แล้ว ไม่ต้องสิ้นเปลืองในการซื้อสื่อแบบสื่ออื่น ๆ

2. ทำให้ผู้พูดและฟังเห็นหน้าตา บุคลิก ลีลา ท่าทาง น้ำเสียงประกอบการพูดซึ่งมีอิทธิพลในการชักจูงและเร้าความสนใจได้มากกว่า

3. เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งผู้พูดและผู้ฟังสามารถโต้ตอบกันได้ทันที

4. ผู้พูดสามารถปรับเนื้อหาให้เหมาะกับผู้ฟังได้ทันที

5. เหมาะกับการเผยแพร่เรื่องราวที่ไม่สลับซับซ้อนหรือติดต่อสัมพันธ์กันเป็นการส่วนตัว

ข้อจำกัดของสื่อบุคคล

1. ไม่มีความคงทนถาวร พูดแล้วก็ผ่านไป

2. ไม่สามารถครอบคลุมผู้ฟังจำนวนมาก ๆ ได้

3. หากผู้พูดขาดความสามารถในการพูดจูงใจ ก็จะทำให้การพูดล้มเหลวได้

4. เนื้อหาสาระที่นำมาพูดหากสลับซับซ้อนเกินไป ทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ ต้องมีอุปกรณ์ประกอบการพูด เช่น ภาพถ่าย ภาพสไลด์ ภาพยนตร์

5. เป็นสื่อที่ไม่มีหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจน

ศุภพร ไทยภักดี และพันธกิจิต์ พรประทานสมบัติ (2547: 3) กล่าวว่า สื่อบุคคล เป็นสื่อที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารที่เก่าแก่ที่สุด เริ่มตั้งแต่การกำเนิดมนุษยชาติการติดต่อสื่อสารโดยสื่อบุคคลนั้น อาจมีทั้งในรูปของคำพูด และการแสดงออกทางอากัปกิริยา ท่าทาง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารวิธีดังกล่าวเป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดสื่อหนึ่ง รูปแบบการใช้สื่อบุคคล ได้แก่

1. การสนทนา หมายถึง การพูดคุยระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้พูด และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ฟัง แล้วมีการแลกเปลี่ยนฐานะเป็นผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งกันและกัน การสนทนาสามารถจำแนกได้ดังนี้

1.1 การสนทนาอย่างเป็นทางการ

1.2 การสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ

2. การพูดในที่ชุมชน เป็นการใช้สื่อบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่พูดมีทักษะตลอดจนเทคนิคการพูดที่ดี นำข่าวสารหรือข้อมูลต่าง ๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายตามชุมชนต่าง ๆ

3. การบรรยาย เป็นการใช้สื่อบุคคลมาพรรณนาถึงเรื่องราวต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ให้ผู้ฟังได้รับทราบเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ

4. การอภิปราย เป็นการใช้สื่อบุคคลเป็นผู้อภิปราย จำนวนตั้งแต่ 1 – 5 คน โดยมี ผู้รับฟังเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งในสถานที่ที่สามารถมองเห็นหน้าซึ่งกันและกันได้ ผู้อภิปรายจะเป็นผู้เสนอความรู้ ความเข้าใจหรือความคิดเห็นแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นหรือซักถามได้

5. การประชุม เป็นการใช้สื่อบุคคลที่มีลักษณะคล้ายกับการอภิปราย จุดมุ่งหมายของการประชุมก็เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหรือข้อคิดเห็นร่วมกัน เป็นการควบคุมข่าวสาร สาระความรู้และความเข้าใจให้ตรงกันและเหมือนกัน

6. การสัมมนาและฝึกอบรม เป็นการใช้สื่อบุคคลซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีความรู้ความสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้เข้าร่วมสัมมนาและฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจ การสัมมนาและฝึกอบรมมีหลายรูปแบบตามแต่ วัตถุประสงค์ของการจัดและเนื้อหาในแต่ละเรื่อง สื่อบุคคลในลักษณะดังกล่าวเหมาะสมแก่การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ และยังเป็นการสร้าง ภาพพจน์ที่ดีแก่หน่วยงานด้วย

หลักการพิจารณาเลือกใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์

เนื่องจากสิ่งที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีอยู่มากมายหลายชนิดด้วยกัน ฉะนั้นผู้ที่จะตัดสินใจเลือกสื่ออะไรมาใช้จะต้องพิจารณาให้รอบคอบเสียก่อนว่าจะเหมาะสมและช่วยให้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ การพิจารณาเลือกสื่อมาใช้นั้นควรคำนึงถึงลักษณะของสื่อที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ด้านเนื้อที่-เวลา (Space-Time) สิ่งพิมพ์ รูปภาพ เป็นสื่อที่คำนึงถึงเฉพาะด้าน “เนื้อที่” การพูดทาง โทรทัศน์ วิทยุ คำนึงเฉพาะด้าน “เวลา” ส่วนการติดต่อธรรมดา โทรทัศน์และภาพยนตร์นั้น คำนึงถึง “เนื้อที่-เวลา”

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป้าหมาย (Audience's participation) หากจะเรียงลำดับสื่อที่ประชาชนเป้าหมายได้มีส่วนร่วมมากที่สุด ไปยังน้อยที่สุด สามารถเรียงได้ดังนี้

การสนทนาระหว่างบุคคล-กลุ่มอภิปราย การประชุมที่ไม่เป็นทางการ โทรศัพท์ การประชุมที่เป็นทางการ ภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง โทรเลข จดหมาย ได้ตอบระหว่างบุคคล (ทั้งส่วนตัวและกิจการ) จดหมายติดต่อทั่วไป (จดหมายราชการหรือที่มีรูปแบบเป็นทางการ) หนังสือพิมพ์ ใบประกาศและภาพโฆษณา นิตยสาร หนังสือ

3. ด้านความเร็ว (Speed) สื่อที่มีความเร็วมากที่สุดคือ วิทยุและโทรทัศน์ และสื่อที่ช้าที่สุดคือ พกหนังสือ ลักษณะเหล่านี้นี้อาจกล่าวได้ว่า หากเป็นการติดต่อเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหว ก็ต้องอาศัยความเร็วสูง แต่หากข่าวสารใดที่ต้องการให้ประชาชนเป้าหมายได้ศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดก็ต้องใช้สื่อที่มีความเร็วต่ำ

4. ด้านความคงทน (Permanence) หนังสือจัดได้ว่าเป็นสื่อที่มีความคงทนถาวรมากกว่าสื่อใด ๆ วิทยุและโทรทัศน์จัดเป็นสื่อที่มีความคงทนน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมของประชาชน นักวิชาการ ได้กล่าวไว้ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2546 : 8) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนา ไว้ว่าเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในระดับต่างๆ คือ

1. ในกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ในการเข้าร่วมปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการในรูปแบบต่างๆ ด้วยความสมัครใจ ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และคณะ (2534: 76) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในลักษณะการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และติดตามผล เป็นกระบวนการที่กลุ่มเป้าหมายได้รับ โอกาส และใช้โอกาสที่ได้รับ แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด แก้ปัญหาความต้องการของคน โดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

สุพจน์ พิสุทธิวงศ์ (2539 อ้างถึงใน ธัญญพหล สุคนทรส. 2548 : 12) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่บุคคลและกลุ่มคนเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อตนเอง และส่วนรวม แสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

สุทิน บุญญาธิการ และคณะ (2540 อ้างถึงใน ธัญญพหล สุคนทรส. 2548 : 12) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน และ/หรือกลุ่มของประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ ด้วยเป้าหมายที่จะเปิด โอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและ/หรือมีบทบาทมาร่วมรับผิดชอบต่อการดำเนินการของรัฐ

โคมล ชอบชื่นชม (2541 : 34) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้ประชาชนในระดับท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคน และการวางแผนพัฒนาที่อยู่ภายใต้เงื่อนไข ข้อเท็จจริง และความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ

พรทิพย์ พงศ์พัชรา (2549 : 30-31) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม ไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ซึ่งการมีส่วนร่วมในการวางแผนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น และเสนอประเด็นที่เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของท้องถิ่นให้ผู้บริหารท้องถิ่นทราบ โดยสื่อสารผ่านผู้นำชุมชน หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือโดยการเข้าร่วมประชุมในวาระต่างๆ ของหมู่บ้านและตำบล นอกจากนี้ประชาชนในตำบลนั้นๆ สามารถเข้าร่วมตัดสินใจในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามีพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ คือ

1. กลไกการพัฒนาต้องเกิดจากประชาชน โดยประชาชนมีบทบาทหลักในการพัฒนา
2. เป้าหมายของการพัฒนา คือ การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อพึ่งตนเอง และพัฒนาตนเองมิใช่พึ่งพารัฐหรือองค์การพัฒนากายนอก
3. กระบวนการพัฒนาชี้ให้เห็นความต้องการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นภายในชุมชน จากตัวประชาชนเองมากกว่าความต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรรมงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงถึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่ สำหรับจุดมุ่งหมายของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวต้องมีใจเพื่อการประกอบอาชีพ และไปอยู่ประจำ แต่เป็นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540 :1)

1. เพื่อพักผ่อนในวันหยุด
2. เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา

3. เพื่อการศึกษา
4. เพื่อการกีฬาและบันเทิง
5. เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ
6. เพื่องานอดิเรก
7. เพื่อเยี่ยมญาติมิตร
8. เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ
9. เพื่อเข้าร่วมประชุมสัมมนา

การท่องเที่ยว เป็นการนันทนาการ (recreation) รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่างที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม และการปฏิสัมพันธ์ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540 : 2-5)

แมคอินทอช และ โกลเนอร์ (McIntosh & Goeldner, 1984 : 112) ได้สรุปว่า การท่องเที่ยว หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ รวมทั้งกับรัฐบาลประเทศเจ้าภาพ และประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรม หรือกระบวนการในการดึงดูด ด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่นเปี่ยมไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยว หรือแขกผู้มาเยือน

2.2.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงยิ่งในการนำเงินตราเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่ง เมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่นๆ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ
  - 1.1 เป็นแหล่งที่นำรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ
  - 1.2 ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ
  - 1.3 ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน
  - 1.4 ก่อให้เกิดการกระจายรายได้
  - 1.5 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น
  - 1.6 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิต

2. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคมของประเทศ

2.1 ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น

2.2 ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

2.3 ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

2.4 ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา

2.5 ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น

2.6 ช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรธรรมชาติส่วนเกินที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์

เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่าย

2.7 ช่วยสร้างสันติภาพและความสามัคคี

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อประเทศอย่างมาก เพราะการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เติบโตคู่กับผลประโยชน์ ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมกับโครงสร้างต่างๆ ของประเทศ ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการว่างงานเพิ่มขึ้น ธุรกิจท่องเที่ยวขยายตัวนำไปสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (tourism industry) ที่ก่อให้เกิดรายได้ที่สำคัญของประเทศ

2. ด้านสังคม

2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ก่อให้เกิดการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา สาธารณูปโภคต่างๆ ที่จะนำไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่นและประเทศ

2.2 ด้านศิลปวัฒนธรรม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจในเรื่องศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของอารยประเทศ และท้องถิ่น ได้ดี นอกจากนี้ยังเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ศิลปวัฒนธรรม และเกียรติภูมิของประเทศให้เป็นที่รู้จักแก่ชาวโลก

3. ด้านการเมืองการปกครอง ก่อให้เกิดสันติภาพ ความสามัคคี ความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันในหมู่เพื่อนมนุษย์ เกิดความรู้สึกเป็นมิตรไมตรีต่อกันระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน

2.2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ที่มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540 : 2-5)

1. นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว ถ้าไม่มีนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวก็ไม่เกิดขึ้น นักท่องเที่ยวแบ่งเป็น 6 ประเภท คือ

1.1 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (international visitor) หมายถึง บุคคลที่มีที่พักอาศัยถาวรในราชอาณาจักรไทย

1.2 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน (international tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 60 วัน

1.3 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน (international excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้ง โดยมีได้ค้างคืน

1.4 นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (domestic visitor) หมายถึงบุคคลสัญชาติอื่นที่มีที่พักอยู่ในราชอาณาจักรไทย และเดินทางไปยังสถานที่หนึ่ง ไปอีกจังหวัดหนึ่งซึ่งมิใช่เป็นถิ่นที่อยู่ประจำของเขา

1.5 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (domestic tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไปค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบันแต่ละครั้งอย่างน้อย 41 คืน

1.6 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน (domestic excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่มีที่พักค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบัน

2. การตลาดท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจะต้องมีการตลาดท่องเที่ยวในการชักนำให้เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งการตลาดท่องเที่ยว หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของคน แล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น โดยการตลาดท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธี คือ

2.1 การให้บริการข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ทางการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2 การโฆษณา และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หมายถึง การสื่อสารข้อมูลข่าวสารท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย เป็นต้น เพื่อเชิญชวน กระตุ้น เร่งเร้าให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวของคน

3. การขนส่ง เมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจจะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวใดแล้วก็ต้องมีบริการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการขนส่ง หมายถึง การจัดให้มีการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่างๆ จากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการ และกลับสู่ภูมิลำเนา การขนส่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

3.1 การขนส่งทางรถยนต์

3.2 การขนส่งทางรถไฟ

3.3 การขนส่งทางเรือ

3.4 การขนส่งทางเครื่องบิน

4. ทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นสินค้าของการท่องเที่ยว และเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

4.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติ สามารถดึงดูดให้คนไปเยือน หรือไปท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำ น้ำตก ชายทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะแก่ง เป็นต้น

4.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์ หรือประโยชน์ของมนุษย์ ทั้งที่เป็นมรดกในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดให้คนไปเยือน หรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑสถาน กำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น

4.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดให้คนไปเยือน หรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สภาพชีวิตในชนบท หมู่บ้านช้าง ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก การแสดงสินค้าพื้นบ้าน การแข่งขันกีฬา งานเทศกาลตามประเพณี เป็นต้น

5. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เป็นสรรพสิ่งที่รองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางเป็นไปด้วยความสะดวกสบาย และปลอดภัย โดยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

5.1 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยตรง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นรองรับการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะประกอบด้วย

5.1.1 การอำนวยความสะดวกในการเข้าและออกประเทศ เป็นการอำนวยความสะดวกในการผ่านเข้าและออกประเทศของนักท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนถ่ายกระเป๋าเดินทาง การตรวจตราหนังสือเดินทาง การตรวจค้นสิ่งของติดตัว การต่อวีซ่า เป็นต้น

5.1.2 การให้บริการท่องเที่ยว เป็นการให้ความสะดวกในระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ การให้บริการ 5 ประเภท ได้แก่ บริการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว บริการที่พักแรม บริการอาหารและบันเทิง บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

5.2 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อม เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศแล้ว แม้จะไม่มีบริการท่องเที่ยว รัฐบาลก็ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ให้แก่ประชาชน ส่วนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวถือเป็น ผลพลอยได้ ประกอบด้วย

5.2.1 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในความเป็นอยู่ และส่งผลเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว ได้แก่ การสื่อสาร การไฟฟ้า การประปา การคมนาคม การสุขภาพ การศึกษา และการสาธารณสุข เป็นต้น

5.2.2 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐบาลให้ความปลอดภัยทั้งร่างกาย ทรัพย์สิน และการเดินทางแก่ประชาชน และนักท่องเที่ยวด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและความเคียดแค้นต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่น การโจรกรรม ปล้นจี้ ชิงทรัพย์ การก่อความไม่สงบ และความปลอดภัยจากบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

5.2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่นๆ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่เสนอ หรือสนับสนุนเพิ่มความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การบริการเสริมความงาม และการบริการรักษาพยาบาล เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540)

สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540 : 31-35) ได้จำแนกองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ดังนี้

1. ทรัพยากรท่องเที่ยว หรือแหล่งท่องเที่ยว

1.1 ประเภทธรรมชาติ

1.1.1 ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร

1.1.2 ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ

1.1.3 เกาะแก่ง

1.1.4 น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำแร่

1.1.5 เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์เปิด

1.1.6 อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ

1.1.7 เขื่อน อ่างเก็บน้ำ

- 1.1.8 แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง)
- 1.1.9 ประการังและธรรมชาติใต้ทะเล
- 1.2 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา
  - 1.2.1 วัด
  - 1.2.2 โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์
  - 1.2.3 ชุมชนโบราณ
  - 1.2.4 พิพิธภัณฑ
  - 1.2.5 กำแพงเมือง คูเมือง
  - 1.2.6 อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน
- 1.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม
  - 1.3.1 งานประเพณี
  - 1.3.2 ชีวิตความเป็นอยู่ วิถีชีวิต เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตของชาวเล
  - 1.3.3 ศูนย์วัฒนธรรม
  - 1.3.4 สินค้าพื้นเมือง และแหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน
  - 1.3.5 ไร่ นา สวน พืชผัก ผลไม้
  - 1.3.6 เหมือง
  - 1.3.7 แหล่งบันเทิง
  - 1.3.8 โรงละคร โรงภาพยนตร์ สถานที่จัดการแสดงทางวัฒนธรรม และ
การเล่นอื่นๆ ในท้องถิ่น
  - 1.3.9 โรงงานอุตสาหกรรม
  - 1.3.10 บริเวณเมืองที่ทันสมัย
- 1.4 กีฬาและบันเทิง
  - 1.4.1 กีฬาทางบก
  - 1.4.2 กีฬาทางน้ำ
  - 1.4.3 แหล่งบันเทิงยามราตรี
  - 1.4.4 สวนสนุก สวนน้ำ
- 2. ตลาดการท่องเที่ยว
  - 2.1 ตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (international market)
    - 2.1.1 แหล่งค้นหา
    - 2.1.2 ดึงดูดอาศัย เชื้อชาติ

- 2.1.3 จำนวน
- 2.1.4 ระยะเวลาพัก
- 2.1.5 วันพัก
- 2.1.6 วัตถุประสงค์
- 2.1.7 รูปแบบและวิธีการ
- 2.1.8 กิจกรรมและพฤติกรรม
- 2.1.9 ทักษะ
- 2.2 ตลาดการท่องเที่ยวภายในประเทศ (domestic tourism market)
  - 2.2.1 แหล่งต้นทาง (จังหวัด)
  - 2.2.2 วันพัก
  - 2.2.3 จำนวน
  - 2.2.4 ระยะเวลาเดินทาง
  - 2.2.5 วัตถุประสงค์
  - 2.2.6 รูปแบบและวิธีการ
  - 2.2.7 กิจกรรมและพฤติกรรม
  - 2.2.8 ทักษะ
- 2.3 การเผยแพร่และโฆษณาที่เป็นกระบวนการทางการตลาด ประกอบด้วย
  - 2.3.1 การวิจัยตลาด
  - 2.3.2 การจัดทำแผนตลาด
  - 2.3.3 การจัดทำอุปกรณเผยแพร่
  - 2.3.4 การประชาสัมพันธ์
  - 2.3.5 การส่งเสริมการตลาด
- 3. บริการการท่องเที่ยว
  - 3.1 การคมนาคมขนส่ง (transportation)
    - 3.1.1 เส้นทางบก เรือ อากาศ รวมทั้งสถานีรถไฟ และท่าอากาศยาน
    - 3.1.2 ยานพาหนะ
    - 3.1.3 การขนส่งนักท่องเที่ยว
    - 3.1.4 ระเบียบพิธีการเข้าเมือง
  - 3.2 ที่พัก (accommodation)
    - 3.2.1 โรงแรม

- 3.2.3 เกสเฮาส์ หอพัก
- 3.2.3 บังกะโล
- 3.2.4 บ้านพักรับรอง
- 3.2.5 การตั้งแคมป์
- 3.2.6 ที่พักในวัด โรงเรียน
- 3.2.7 บ้านพักในชุมชน บ้านเรือน ฟาร์ม
- 3.3 ร้านอาหารและภัตตาคาร (food shop and resturant)
  - 3.3.1 ร้านอาหารพื้นเมืองในท้องถิ่น
  - 3.3.2 ร้านอาหารประจำชาติ
  - 3.3.3 ร้านอาหารหรือสวนอาหาร
  - 3.3.4 ร้านอาหารบริการงานคว้น/ศูนย์อาหาร
  - 3.3.5 ร้านขนม ของว่าง ไอศกรีม
  - 3.3.6 ร้านกาแฟ เครื่องดื่ม
  - 3.3.7 ร้านอาหารเคลื่อนที่ เช่น หาบเร่ แผงลอย รถบรรทุก
- 3.4 บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
  - 3.4.1 ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว (tour operator)
    - 3.4.1.1 เข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศ (inbound)
    - 3.4.1.2 ไปต่างประเทศ (outbound)
    - 3.4.1.3 คนไทยท่องเที่ยวภายในประเทศ (domestic)
  - 3.4.2 ผู้แทนจำหน่ายการท่องเที่ยว (travel agency)
  - 3.4.3 มัคคุเทศก์ (guide)
- 3.5 ร้านขายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง
  - 3.5.1 ผู้ผลิตสินค้าประเภทต่างๆ
  - 3.5.2 ผู้จำหน่าย
- 3.6 การรักษาความปลอดภัย
  - 3.6.1 การป้องกันภัย
  - 3.6.2 การบรรเทาสาธารณภัย
- 3.7 กิจกรรมท่องเที่ยว
  - 3.7.1 การจัดประชุม
  - 3.7.2 การจัดบริการข้อมูลสารสนเทศ

วันที่.....30 พ.ศ. 2552.....
เลขทะเบียน.....011729..... 4.3

ภาพ

915.9304

๗ ๒๙๗๖

ช.กร.๕๕๓๓

3.7.3 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

3.7.4 การจัดกิจกรรมบันเทิงและกีฬา

จากการศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบหลักๆ ที่สำคัญ ได้แก่ นักท่องเที่ยว การขนส่ง การตลาดท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

2.2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศหรืออาจเรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Eco-tourism” เป็นคำที่ผสมกันระหว่างคำว่า Ecology หรือนิเวศวิทยากับคำว่า Tourism หรือการท่องเที่ยว นอกจากนี้ในวงการท่องเที่ยว ยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ “Nature Tourism” หรือ “Green Tourist” แทน “Eco-tourism” ได้เช่นกันเพื่อบ่งบอกให้เห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แต่จะเรียกกันอย่างไรก็ตาม นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก็ได้รับการกำหนดขึ้นจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างๆ ไว้มากมาย ที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับมีดังนี้

เฮกเตอร์ (Hector Caballos-Lascrain, 1988 อ้างถึงใน ครรชนี และ สุรเชษฐ์, 2544 : 32) แห่งสหภาพที่การดำเนินงานให้ชุมชนหรือท้องถิ่นและการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources- IUCN) ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นบุคคลแรกที่กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า “เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชมศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ สัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น”

เอลิซาเบทส์ (Elizabeth Boo, 1991 อ้างถึงใน ครรชนี และ สุรเชษฐ์, 2544 : 35) ซึ่งเป็นผู้ดูแลคดีกับงานวิจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในลาตินอเมริกาและหมู่เกาะแคริบเบียนพร้อมๆ กับเขียนรายงานเรื่อง Ecotourism : The Potentials and Pitfalls” ได้ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า “การท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจาก การมีรายได้สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชน หรือท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม”

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้ให้ความหมายของคำ ว่า Ecotourism หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง “การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว

โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน”

สุรเชษฐ์ เชนฐมาส (2544 : 14) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า “การเดินทางท่องเที่ยวไปตามแหล่งธรรมชาติ หรือแหล่งวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ อย่างมีความรับผิดชอบเพื่อศึกษาเรียนรู้ และชื่นชมสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว นั้น พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น เข้ามีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่าง เป็นธรรม ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก ๆ 5 ด้าน คือ

1. อาศัยแหล่งธรรมชาติเป็นหลัก (Nature Based)
2. เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ และองค์ประกอบต่าง ๆ ของพื้นที่ (Educational)
3. มีสิ่งทำให้เกิดความประทับใจ (Appreciation)
4. ประชาชนในท้องถิ่นได้ผลประโยชน์และมีส่วนร่วม (Local Participation and Benefit)

5. ต้องมีผลกระทบน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ (Low Impacts)

ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องอยู่ภายใต้กรอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ซึ่งประกอบด้วยการมีคุณภาพที่ดี (Quality) ของการบริการ และข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนความต่อเนื่อง (Continuity) ของการจัดการที่ดี และความสมดุล (Balance) ของ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย”

จากนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ความสำคัญที่เป็นสาระสำคัญ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้ (ทรงศักดิ์ ภูน้อย, 2541: 10-11)

1. แหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรเป็นพื้นที่ ธรรมชาติ ที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม อาจรวมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรม ที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ และระบบนิเวศ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลาย หรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส หรือมีประสบการณ์กับ สภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว ได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อม ธรรมชาติ ซึ่งนอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังจะเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณ ด้าน สิ่งแวดล้อม

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ กลับคืนสู่ธรรมชาติและ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะมุ่งเน้นที่คุณค่าของธรรมชาติ หรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวไม่ใช่เนื่องจากการเสริมแต่ง หรือการพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2.2.4 แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สุรเชษฐ์ เชนฐมาส (2544) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีแนวความคิดพื้นฐาน หรือหลักการที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประการ ได้แก่

1. การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะให้ความระมัดระวังพิเศษในการเข้าไปท่องเที่ยว ในพื้นที่ธรรมชาติ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และข้อพึงระมัดระวัง ประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็คือ ถ้าหากนักท่องเที่ยวขาดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ ธรรมชาติและ/หรือความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวแล้วเข้าไปประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติได้สูงกว่าการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ เพราะกิจการส่วนใหญ่ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและห่างไกลจาก สายตาของเจ้าหน้าที่

2. การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติหากธรรมชาติและระบบนิเวศได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบ ใดก็ตามโอกาสที่ธรรมชาติและระบบนิเวศเหล่านั้นจะเสื่อมโทรมลงหรือถูกทำลายด้วยคุณค่าไปก็มี อย่างสูง ดังนั้น การให้ความรู้ความเข้าใจและ/หรือการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือน เกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษาธรรมชาติแวดล้อม ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อให้ คงอยู่สนองความต้องการของคนทั่วไปจึงเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำ นอกจากนี้การสร้างจิตสำนึกด้าน การอนุรักษ์ยังรวมไปถึงบุคคลกลุ่มอื่นๆ เช่น ราษฎรท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแล รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย

3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

หลักการข้อนี้มีความสัมพันธ์กับการสร้างจิตสำนึกโดยตรง กล่าวคือ นักท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ (ecotourist) มักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนา หรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้ และแสวงหาประสบการณ์จากธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น นิยมที่จะเดินทางไปยังแหล่ง

ธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำท่าย และมักจะไม่สนใจกับความสะดวกสบาย กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงต้องการการบริการ และยังอำนวยความสะดวกประเภทที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อมมากกว่า ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงควรต้องพิจารณาถึงการจัดให้มีการสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งในระดับกว้างและระดับลึกซึ่ง ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวและได้รับความพึงพอใจกลับไป

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

การเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบต่างๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ (low scale-low impact tourism development) การเป็นมัคคุเทศก์ (nature guides) การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่นๆ เป็นต้น

2.2.5 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

องค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 4 ประการ คือ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

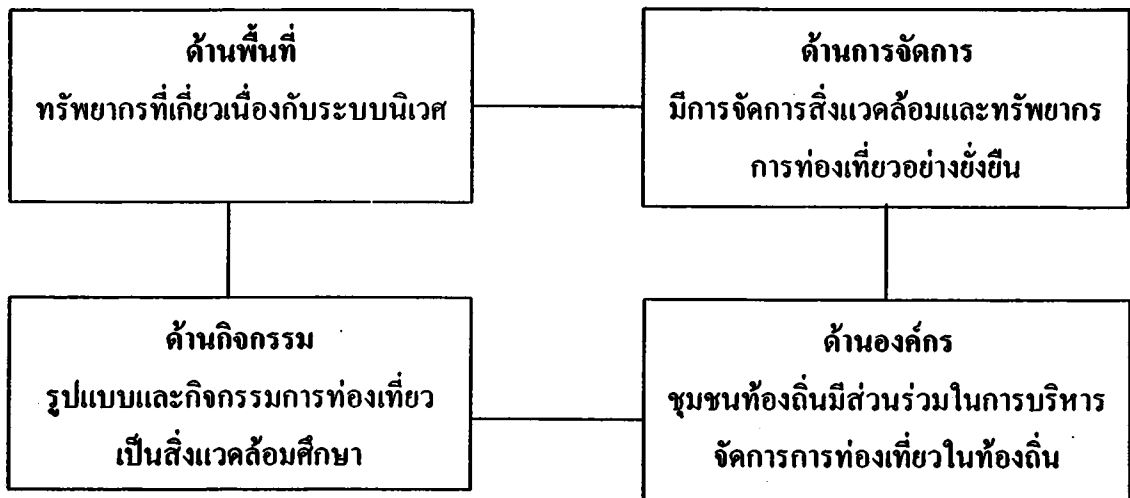
1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่นั้น ๆ ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่ จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based tourism)

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable managed tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่ง

ท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education-based tourism)

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่นทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วยและในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass root) จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation – based tourism)

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น จัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์จะลดน้อยลงจนอาจกลายเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ

2.2.6 หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2541 อ้างถึงใน รัชนีกุล สุนทรส, 2548 : 17) สรุปเกี่ยวกับหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะป็นน้ำเสีย ขยะ ตลอดจนการคมนาคม
2. ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ทรัพยากร ชุมชนในท้องถิ่นและอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเองส่วนหนึ่งของรายได้ควรย้อนไปสู่การอนุรักษ์
3. การจัดประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวเป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สภาพสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้งด้าน คุณธรรมจริยธรรมและพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมใน ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
4. ในการสร้างหรือการจัดการใด ๆ ควรยอมรับในข้อจำกัดของสภาพแหล่งท่องเที่ยว ตามลักษณะที่เป็นอยู่หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่นดีขึ้น ตลอดจนการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวก็เป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติซึ่งเป็นการลดการไหลออกของรายได้ไปยังต่างประเทศ
5. ในการวางแผนตัดสินใจและดำเนินงานตลอดจนการควบคุม ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด มิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยวและให้บุคคลภายนอกมาคิด และตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียวเพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
6. ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้มี คุณภาพยั่งยืน หรือไม่เพียงใด การทำธุรกิจ โดยมุ่งทำกำไรสูงสุดในระยะสั้นเป็นการทุบหม้อข้าวตัวเอง อย่างไรก็ตามบริษัทนำเที่ยวก็สามารถเก็บเกี่ยวประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้ยาวนานเท่านั้น ถ้ามีการจัดธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่การใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและสามารถนำมาใช้ ใหม่ได้ การมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในระบบนิเวศและวัฒนธรรมของแหล่งการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง การให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อนที่จะ ไปถึงทั้งในรูปของภาพยนต์ในเครื่องบิน, เทปบันทึกเสียง และเอกสารเผยแพร่
7. มีการจัดการและควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและไม่เกินความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ อีกทั้งมี นักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปีไม่ใช่มีเฉพาะฤดูกาล เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ที่ทำงานใน อุตสาหกรรมนี้

จากหลักการดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวแนวใหม่นั้นเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของธุรกิจการท่องเที่ยวในระยะยาว จึงจำเป็นต้องมีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้มีกระทบในทางลบน้อยที่สุด และท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อย่างยุติธรรม มิใช่เป็นเพียงเป้าหมายที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาดักดวงเอาผลประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียวเช่นที่ผ่านมาในอดีต

2.3 ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ใช่สิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ใหม่ หรือเป็นสิ่งใหม่ นับเป็นเวลาหลายชั่วอายุคนมาแล้วที่เรามีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทแหล่งน้ำ สถานที่พักผ่อนในฤดูหนาว สถานที่พักผ่อนชายทะเล ฯลฯ ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านี้สามารถจูงใจ หรือกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวได้เฉพาะนักท่องเที่ยวบางกลุ่มเท่านั้น สำหรับคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะผู้ที่เกิดภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา คนรุ่นใหม่มีนิยมเที่ยวกันในลักษณะที่เป็นมวลชน หรือเป็นหมู่คณะ ทรัพยากรท่องเที่ยวในอดีตไม่สามารถสร้างความพอใจ หรือดึงดูดใจให้คนรุ่นใหม่ได้เดินทางมากนักถึงแม้สถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นจะได้รับการพัฒนา หรือปรับปรุงให้ดีขึ้นก็ตาม ดังนั้นผู้บริหารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจึงต้องพยายามที่จะพัฒนาให้มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ขึ้นมาตลอดจนพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้เกิดความหลากหลาย และสนองตอบต่อกลุ่มนักท่องเที่ยว และมีผู้ให้ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

วินิจ วีรยางกูร (2532 : 70-71) ให้คำจำกัดความทรัพยากรการท่องเที่ยวว่า หมายถึง “สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรม ประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ” และได้แบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด และอ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

2. ประเภทโบราณวัตถุสถานและศาสนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานชุมชน โบราณสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน

3. ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอีก รูปแบบหนึ่ง ในลักษณะของพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต (เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตในชนบท) ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ไร่ สวน พืช ผัก ผลไม้ และเหมือง

วรรณา วงษ์วานิช (2539 : 58-59) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม ชนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น ประเพณีสงกรานต์ หรือแข่งเรือ เป็นต้น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Attractions) ทรัพยากรประเภทนี้นับว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ อาจจะสวยงาม หรือแปลกประหลาด เช่น น้ำตก น้ำพุร้อน ถ้ำ ชายหาด ฝั่งทะเลปะการัง และอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประเทศไทยได้ชื่อว่า เป็นประเทศหนึ่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามมากประเทศหนึ่ง

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attractions) มีลักษณะตรงข้ามกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น เมืองใหญ่ ๆ ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น สถานเริงรมย์ ศูนย์การค้า สวนสนุก โรงแรม ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ละแห่งมีแหล่งท่องเที่ยวต่างกันไป บางแห่งมีสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรมต่างๆ พระราชวัง ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ อาคารที่ทำการของรัฐบาล ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมชนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งทรัพยากรประเภทนี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวได้มากเช่นกัน

ยุพดี เสตพรธณ (มปป. : 189-190) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณี ที่สะท้อนให้เห็นอารยธรรมของท้องถิ่น มีความเด่นเป็นเอกลักษณ์ ที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเยือน ซึ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทธรรมชาติ เช่น ภูเขา ทะเล เกาะ น้ำตก บ่อน้ำร้อน ฯลฯ
2. ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน ศาสนา เช่น วัด อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน อนุสาวรีย์ ฯลฯ
3. ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เช่น งานประเพณี ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ แหล่งบันเทิง ร้านขายของที่ระลึก ฯลฯ

วิวัฒน์ชัย ชัยบุญยภักดิ์ (2533 : 89-90) กล่าวถึงทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) หมายถึง สิ่งดึงดูดใจที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะเป็นทั้งวัตถุและเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะ “ขาย” ให้แก่นักท่องเที่ยว อาจจะ

กล่าวได้ว่าเป็น “สินค้า” ที่มีคุณลักษณะพิเศษ ที่สามารถดึงดูดให้ “ลูกค้า” หรือนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา “ซื้อ” กันถึงที่ตั้งอยู่ของสินค้า และได้แบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง สภาพทางกายภาพของธรรมชาติที่มีความสวยงาม หรือความน่าสนใจต่อการเดินทางไปเที่ยวชมได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก แม่น้ำ ลำธาร ชายทะเล เกาะแก่ง ภูมิทัศน์ และสภาพภูมิศาสตร์อื่น ๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงบริเวณซึ่งมนุษย์เราได้เข้าไปปรับปรุง ตกแต่ง เพิ่มเติมในบางส่วน ให้ความงามของธรรมชาติเด่นชัดขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน และสถานที่ตากอากาศต่าง ๆ

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์เราได้สร้างสรรค์ขึ้น ความวัตถุประสงค์ และเพื่อประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกของอดีต และได้สร้างเสริมขึ้นในสมัยปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดในทางการท่องเที่ยว ได้แก่ พระราชวัง ศาสนสถาน โบราณวัตถุสถาน อนุสรณ์สถาน และพิพิธภัณฑ

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม และการประพฤติปฏิบัติที่ยึดถือ และสืบทอดกันมาตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้แก่ สภาพชีวิตไทยริมคลอง ตลาดน้ำ เรือนแพ หมู่บ้านชาวเขา หมู่บ้านประมง งานเทศกาลประเพณี ศูนย์แสดงวัฒนธรรม ประเพณี และสวนสนุก เป็นต้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง พื้นที่ สิ่งของ กิจกรรม และ/หรือ มิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ เป็นต้น แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะของรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น สิ่งก่อสร้าง ของที่ระลึก ถ้ำ และน้ำตก เป็นต้น และในลักษณะของนามธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง แต่สามารถสัมผัสได้ด้วยทางอื่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ความเป็นชนเผ่า และการเล่นการแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น และได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่มีทั้งหมดออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะ คุณค่า และความสนใจของนักท่องเที่ยวประกอบคือ

1. ประเภทธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สวนสัตว์ วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ สวนรุกขชาติ ทะเล ความงามของปะการัง และสัตว์น้ำใต้ทะเลหาดทราย เกาะทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง) ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวประเภท

ธรรมชาติที่สำคัญ และมีชื่อเสียงของประเทศไทย คือ ภูเขา ดอยอินทนนท์ ถ้ำเชียงดาว น้ำตก เอราวัณ หาดพิทยา และเกาะเสม็ด เป็นต้น

2. ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา หมายถึง แหล่งท่องเที่ยว หรือ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมืองพิพิธภัณฑสถาน ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะ และสถาปัตยกรรมตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยในประเภทนี้ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ปราสาทหินพิมาย และอนุสาวรีย์ชาวบ้านบางระจัน เป็นต้น

3. ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะ และขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสม และถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้ ประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า สวนสนุก กิจกรรมการพาเรือ ขี่จักรยานภูเขา และล่องแก่ง เป็นต้น ตัวอย่างของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยในประเภทนี้ ได้แก่ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก งานแสดงของช้างจังหวัดสุรินทร์ งานร่มบ่อสร้าง ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ งานผลไม้จังหวัดจันทบุรี และสวนสนุกต่าง ๆ เป็นต้น

การที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อสินค้า หรือบริการก็ตามมักเกิดจากความต้องการก่อน ได้แก่ ความต้องการขั้นปฐมภูมิ หรือความต้องการทางชีวภาพ ซึ่งความต้องการนี้ คือ ความต้องการด้านร่างกายของเรา เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการที่อยู่อาศัย ความต้องการพักผ่อน ฯลฯ ส่วนความต้องการอีกชั้นหนึ่ง ได้แก่ ความต้องการขั้นทุติยภูมิหรือความต้องการทางสังคม หรือความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งความต้องการนี้ไม่ได้เกิดจากสภาพทางชีวภาพ แต่เกิดจากการเรียนรู้จากสังคม เช่น ความเครียด และต้องการพักผ่อน เป็นความต้องการขั้นปฐมภูมิ แต่ความต้องการไปท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆ ที่เป็นธรรมชาติ หรือมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพื่อผ่อนคลายแทนที่จะไปเที่ยวห้าง เทียบบาร์ หรือสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เพราะผู้บริโภคเกิดการเรียนรู้ว่าการเที่ยวกลางคืนทำให้เสียสุขภาพ ซึ่งเมื่อความต้องการนั้นมีความเข้มข้นขึ้น ก็เปลี่ยนแปลงเป็นแรงจูงใจ และมีอิทธิพลเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมการซื้อ

การท่องเที่ยวเป็นความต้องการขั้นทุติยภูมิ ซึ่งอาจเกิดจากความต้องการหลายอย่างประกอบกัน เช่น ความต้องการพักผ่อน ความต้องการคลายเครียด หรือความต้องการพบเห็นสิ่งแปลกใหม่ และเมื่อมีเหตุจูงใจร่วมด้วย เช่น ความมีชื่อเสียงของสถานที่ท่องเที่ยว การเข้าถึง

แหล่งท่องเที่ยว ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว และสื่อโฆษณา / ประชาสัมพันธ์ เหล่านี้ ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจไปท่องเที่ยว และเกิดพฤติกรรมการท่องเที่ยวขึ้น การที่ผู้วิจัยเลือกเกาะเสม็ด เพื่อทำการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษา เนื่องจากเกาะเสม็ดมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม ทางธรรมชาติ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย แต่กลับไม่เป็นที่รู้จัก หรือถูกบรรจุไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัททัวร์

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับเกาะเสม็ด

เกาะเสม็ด ตั้งอยู่ในเขตตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า เมื่อ พ.ศ.2524 เป็นพื้นที่ที่ประกอบด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญ เกาะเสม็ด เป็น 1 ในหมู่เกาะต่างๆ 8 เกาะ ในอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุด เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อของระยอง ที่ได้รับความนิยมทั้งจากชาวไทยและต่างประเทศ เกาะเสม็ดมีเนื้อที่ประมาณ 4,500 ไร่ อยู่ห่างจากชายฝั่งบ้านเพประมาณ 6.5 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นเกาะรูปสามเหลี่ยม เชื่อกันว่าเป็นเกาะแก้วพิสดาร ในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ของสุนทรภู่ อาจเป็นเพราะที่เกาะเสม็ดนี้มีหาดทรายขาวปานแก้วอยู่ทั่วไป เหตุที่ชื่อว่าเกาะเสม็ดก็เพราะมีต้นเสม็ดขาวและเสม็ดแดงขึ้นอยู่มาก ชาวบ้านนำมาใช้เป็นได้จุดไฟ บนเกาะเสม็ดไม่มีแม่น้ำลำคลอง ประมาณ 80% ของพื้นที่ เป็นภูเขาและป่าไม้เบญจพรรณ ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม- กันยายน ช่วงเดือนพฤษภาคมมีมรสุมและคลื่นลมจัดมาก เดือนสิงหาคมมีฝนตกชุก

เกาะเสม็ด เป็นเกาะที่มีชื่อเสียงในหมู่นักท่องเที่ยวทางทะเลมานาน นอกจากจะเป็นเกาะที่มีความสวยงามตามธรรมชาติในตัวเอง ในเรื่องของหาดทรายที่สวยงามขาวใสเหมือนแก้วแล้วยังมีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจควรค่าแก่การศึกษา เกาะเสม็ดเป็นเกาะที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีที่สำคัญซึ่งใช้ในการศึกษาในระดับประถมศึกษาของไทย ในเรื่องพระอภัยมณี ในชื่อของเกาะแก้วพิสดาร ที่แต่งโดยกวีเอกของไทยซึ่งมีถิ่นกำเนิดอยู่ในจังหวัดระยอง คือ สุนทรภู่

1. ภูมิประเทศ

สภาพเกาะมีต้นเขาเป็นแกนยาวจากตัวเกาะด้านเหนือมาทางใต้ ฝั่งตะวันตกของเกาะ เป็นหน้าผาสูงชันและลาดชันลงสู่ฝั่งตะวันออกที่มีหาดหาดเว้าแหว่ง ส่วนฐานของเกาะอยู่ด้านทิศเหนือ ซึ่งหันเข้าสู่ฝั่งบ้านเพ มีภูเขาสลับซับซ้อนกันอยู่ 2-3 ลูก มีที่ราบอยู่ตามริมฝั่งชายหาด ส่วนใหญ่จะอยู่ทางด้านเหนือและตะวันออกของเกาะในบริเวณปลายแหลมด้านใต้มีเกาะเล็กๆ อยู่ใกล้ๆ 3 เกาะ คือ เกาะจันทร์ เกาะสันฉลาม และเกาะหินขาว ซึ่งเป็นหินล้วนไม่มีต้นไม้ เป็นที่อาศัยและวางไข่ของนกนางนวล

2. สถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด

อ่าวกลาง อยู่ทางตอนเหนือของเกาะมองเห็นจากฝั่งบ้านเพ มีหาดทรายขาวยาวประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นที่ตั้งของชุมชน หมู่บ้านเกาะเสม็ด และเป็นจุดจอดเรือท่องเที่ยว หาดทรายแก้ว อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะห่างจากหมู่บ้านเกาะเสม็ดประมาณ 800 เมตร เป็นหาดทรายที่สวยที่สุดของเกาะ เป็นหาดทรายละเอียดขาว สะอาด ยาวประมาณ 780 เมตร

อ่าววงเดือน อยู่ทางด้านตะวันออกทางตอนกลางของเกาะ เป็นอ่าวโค้งคล้ายพระจันทร์ครึ่งดวง หาดทรายขาวสะอาดยาวประมาณ 500 เมตร หาดอ่าวพร้าว เป็นหาดเดียวที่อยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะมีความยาวประมาณ 200 เมตร นอกจากนี้ยังมีอ่าวและหาดที่สวยงาม อีกมาก ได้แก่ หาดหินโค้ง อ่าวไผ่ อ่าวทับทิม อ่าวนวล อ่าวคอก อ่าวช่อ อ่าวเทียน อ่าวห้วย อ่าวก้นอก และอ่าวปะการัง

3. การเดินทางบนเกาะ

บนเกาะเสม็ดมีถนนตัดผ่านถึงทุกอ่าว ทุกหาดทั่วเกาะ บริเวณย่านชุมชนหน้าด่านเป็นถนนคอนกรีต ไกลออกไปช่วงกลางเกาะถึงปลายเกาะ ผิวถนนเป็นถนนดินขรุขระกว้างพอให้รถแล่นสวนกัน แต่ในช่วงฤดูฝนทางลำบาก การเดินทางบนเกาะเสม็ดมีหลายวิธี ได้แก่

1. รถสองแถว มีรถสองแถวจอดคอยนักท่องเที่ยวอยู่บริเวณท่าเรือหน้าด่าน ให้บริการเส้นทางท่าเรือหน้าด่าน-อ่าวปะการัง และอ่าวพร้าว ส่วนอ่าวน้อยหน้าต้องเหมาไป รถสองแถวมีกำหนดเวลาออก จะออกเมื่อผู้โดยสารครบ 10 คน หรือต้องเหมาซึ่งราคาเท่ากับจำนวนผู้โดยสาร 10 คน แต่สามารถต่อรองราคาได้

2. รถจักรยาน สามารถนำจักรยานเสือภูเขาใส่เรือโดยสารข้ามไปใช้เดินทางบนเกาะได้ หรือจะเลือกเช่าจักรยานที่มีไว้บริการช่วงหน้าด่าน หาดทรายแก้ว อ่าววงเดือน ค่าเช่าวันละ 100 บาท ช่วงเลขอ่าววงเดือนไปถึงแหลมเตยเป็นช่วงที่ชันเขาชัน และบางช่วงขรุขระ

3. มอเตอร์ไซด์ มีให้เช่าช่วงหน้าด่าน หาดทรายแก้ว อ่าววงเดือน ค่าเช่าวันละ 350 บาท หรือค้างคืน 400 บาท เป็นรถมอเตอร์ไซด์ผู้หญิงที่นำมาตกแต่งให้เป็นรถวิบาก

4. สถานการณ์การท่องเที่ยว

ลักษณะของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยนั้น นิยมเดินทางมาเที่ยวในช่วงวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ และช่วงประเพณีต่างๆ นักท่องเที่ยวจะมากในระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน เพราะจะเป็นช่วงที่มีวันหยุดเทศกาลมาก ปีใหม่ ครุฑจีน สงกรานต์ และเป็นช่วงที่มีการปิดเทอมของสถานศึกษาต่างๆ ด้วย นักท่องเที่ยวในช่วงนี้มักจะเดินทางมากันเป็นหมู่คณะ กลุ่มเพื่อนมากกว่าเดินทางคนเดียว ในช่วงของปลายปี คือ หลังจากเดือนสิงหาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์จะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาพักผ่อน เพราะเป็นช่วงฤดู

หนาวของต่างประเทศ ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวหลักๆ ที่เข้ามาบนเกาะเสม็ด ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ไต้หวัน และญี่ปุ่น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทธิชัย อบอุ่น (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาเฉพาะกรณี: เส้นทางสายลำน้ำกก ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร กับนักท่องเที่ยว และระบุว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ คือ นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศยุโรป และส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่ม/ชมรมท่องเที่ยวในท้องถิ่น สำหรับผู้ที่ เป็น สมาชิกจะเป็นสมาชิกของชมรมเรือหางยาวบ้านท่าตอนมากที่สุด การศึกษาทัศนภาพของชุมชนท้องถิ่น ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าชุมชนท้องถิ่นมีทัศนภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีทัศนภาพในด้านการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนท้องถิ่น มีทัศนภาพในด้านการแนะนำ การให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษา ความปลอดภัยและการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ ในด้านการ กระจายรายได้ ชุมชนท้องถิ่นมีทัศนภาพในด้านการแนะนำซื้อสิ่งของ/สินค้าที่ระลึกที่ผลิต ขึ้นในชุมชนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการ การท่องเที่ยวในชุมชน และการจ้างงานแก่คนในชุมชน ส่วนในด้านการสร้างความพึงพอใจให้แก่ นักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น มีทัศนภาพในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและ วัฒนธรรมของท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดเก็บค่าบริการที่คุ้มค่าต่อ กิจกรรมการท่องเที่ยวและการเสนอสื่อความหมายเกี่ยวกับ ธรรมชาติ โดยกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่จะมีระดับทัศนภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เล็กน้อย ในการทดสอบสมมุติฐานเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัย ภายในชุมชนและปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อม พบว่า การได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ นำเที่ยว การติดต่อประสานงานระหว่างชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐมีความสัมพันธ์ กับระดับทัศนภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร ด้านการท่องเที่ยว การฝึกอบรม สมรรถนะของชุมชนในการรองรับทางการท่องเที่ยวด้านกายภาพ ความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนในชุมชน การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น และพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับ ทัศนภาพในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่เมื่อทดสอบกับระดับทัศนภาพของชุมชน ท้องถิ่นในแต่ละด้าน พบว่า 1) การได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว สมรรถนะของชุมชน ในการรองรับทางการท่องเที่ยว ด้านกายภาพ การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น การสนับสนุน จากหน่วยงานรัฐมีความสัมพันธ์กับ

ระดับศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ 2) การได้รับ อนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว การฝึกอบรม การติดต่อประสานงานระหว่างชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการกระจายรายได้ 3) การได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว การติดต่อประสานงานระหว่างชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการสร้างความพึงพอใจ ให้แก่นักท่องเที่ยว ตามลำดับ สภาพปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน การบริการข้อมูลข่าวสาร และการจัดการดูแล นักท่องเที่ยวไม่เพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ส่วนความไม่เป็นระเบียบและการทำลาย ทรัพยากรท่องเที่ยวยังเป็นปัญหาที่สำคัญ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มความร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และเพิ่มมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ควรส่งเสริมให้ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากร ท่องเที่ยวในชุมชน โดยจะต้องมุ่งเพิ่มศักยภาพในการรับรู้ข่าวสารและการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและ การจัดตั้งกลุ่มชมรมท่องเที่ยวหรือการจัดตั้งธุรกิจชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ควรมี องค์กรที่รับผิดชอบในด้านความปลอดภัยและควรเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการปรับปรุงและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อความ ยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป ควรมีการศึกษาถึงศักยภาพและแนวทางในการจัดการ ทรัพยากรท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ควรศึกษาถึง พฤติกรรมและศักยภาพของนักท่องเที่ยว ชาวชน และองค์กรท้องถิ่นในการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และควรศึกษาถึงรูปแบบ ลักษณะ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเชิงวัฒนธรรม ที่มีความเหมาะสมต่อสภาพของชุมชนท้องถิ่นและในประเทศไทย

วันชัย เรืองอุดม (2543:48) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาบริการทางการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาทางการบริการท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่ 3 และหมู่ 4 ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี และเพื่อศึกษาเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้ ประกอบกับพื้นที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และระบุอยู่ในแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่หมู่ 3 และหมู่ 4 ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีศักยภาพสูงในการพัฒนาบริการและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต และผู้นำชุมชนและชุมชนก็มีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามปัญหาการพัฒนาบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ พบว่า จังหวัดนนทบุรี

และส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมีผลต่อการของการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ประชาชนบางส่วนไม่เห็นด้วยที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนขาดประสบการณ์การมีส่วนร่วม ปัญหาความปลอดภัย ยาเสพติดที่แพร่ระบาด และร้านอาหาร เครื่องดื่มไม่ได้มาตรฐานความสะอาด ปัญหาคังกล่าว ประชาคมชุมชนในฐานะที่เป็นแกนนำโดยตรง ควรติดต่อกับประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งจังหวัดนนทบุรี และเทศบาลนครนนทบุรี ในการวางแผน การจัดระบบการจัดการท่องเที่ยว การสนับสนุนงบประมาณและบุคคลที่เชี่ยวชาญและประสบการณ์ให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงมีการจัดเจ้าหน้าที่เข้ามาควบคุมตรวจสอบราคา และคุณภาพของอาหารและสินค้าที่จะพัฒนาให้ได้มาตรฐาน

จารึก วิไลแก้ว (2544 : 64-65) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ดำเนินงาน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มชุมชนผู้เกี่ยวข้องในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และสังเคราะห์แนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านผลประโยชน์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการวางแผนและด้านการประเมินผลเป็นลำดับสุดท้าย (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ดำเนินงาน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มชุมชนผู้เกี่ยวข้อง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) การสังเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยพบว่า ด้านการวางแผนควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์ด้านการดำเนินงานควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมบำรุงรักษาพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ ด้านการประเมินผลควรให้ชุมชนประเมินลักษณะการดำเนินงานของอุทยานประวัติศาสตร์ และด้านผลประโยชน์ควรให้ชุมชนใช้ประโยชน์พื้นที่ของอุทยานประวัติศาสตร์

รวิกานต์ แสนไชย (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน : กรณีศึกษา ธนาคารขยะชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการธนาคารขยะชุมชนวัดกลาง เป็นการใช้องค์กรมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน เป็นการจัดการแบบยั่งยืน เพราะมีความสัมพันธ์กันระหว่างสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนจะต้องเกิดจากความสมัครใจ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนคิดริเริ่มค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาชุมชนวางแผนดำเนินกิจกรรม ลงทุน และปฏิบัติงาน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน สำหรับปัจจัยที่ทำให้สมาชิกในชุมชนวัดกลางเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการธนาคารขยะ มี 11 ประการ คือ

รูปแบบของโครงการ การประชาสัมพันธ์ สื่อมวลชน ความพร้อมของประชาชนในชุมชน การสนับสนุนจากภายนอก ผู้บริหารโครงการ ความเข้มแข็งของชุมชน ความต้องการแก้ไขปัญหาของชุมชน ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ความต้องการยอมรับจากสังคม และความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้ชุมชนรุ่นหน้า รูปแบบการดำเนินงานของธนาคารขยะชุมชน วัดกลาง เป็นกลยุทธ์หนึ่งของการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี และเหมาะสมสำหรับชุมชนในระดับท้องถิ่นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

ฉัตรชัย ค้วงจาด (2545 : 52) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาความคิดเห็นของชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แต่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มชุมชน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปาริชาติ ห่วงศรี (2545:56) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชายหาดบางแสน รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชายหาดบางแสนส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการท่องเที่ยว/พักผ่อน/ทัศนศึกษา โดยนิยมเดินทางมาด้วยรถยนต์ส่วนตัวกับเพื่อน ครอบครัวหรือญาติ และจะมาเข้า-เย็นกลับ ส่วนใหญ่นิยมมาเล่นน้ำทะเล นั่ง-นอนพักผ่อน และเดินเล่น โดยนักท่องเที่ยวส่วนมากเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์จากสื่อวิทยุ/โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ ซึ่งให้ความสนใจในข่าวสาร ดังกล่าวในระดับปานกลาง และมีความเห็นว่า สื่อสารมวลชนมีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ค่อนข้างน้อย สำหรับปัจจัยการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ รูปแบบของการท่องเที่ยว พบว่า มีเพียงปัจจัยอายุของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี และมากกว่า 55 ปี ส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดท่องเที่ยวในระดับปานกลาง

รัตนา จันทร์เทาว์ (2545) ศึกษาเรื่อง บทบาทสื่อชุมชนในการจัดการเสริมสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ผลการวิจัยพบว่า บทบาทสื่อชุมชนในการส่งเสริมกระบวนการชุมชนเข้มแข็งประเภท

หออกระจ่ายข่าวมีบทบาทมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อประเภทโปสเตอร์ หรือป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคลและประกาศหมู่บ้านมีบทบาทต่อการสื่อสารกับสมาชิกในชุมชนเมืองน้อยที่สุด ส่วนในชุมชนเมืองพบว่าสื่อที่มีบทบาทในระดับมาก ได้แก่ สื่อหออกระจ่ายข่าวและสื่อบุคคล ส่วนสื่อโปสเตอร์หรือป้ายประชาสัมพันธ์ และประกาศมีบทบาทในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของสื่อชุมชนของทั้งสองชุมชนพบว่า สื่อหออกระจ่ายข่าวสื่อโปสเตอร์หรือป้ายประกาศและประกาศ มีบทบาทต่อชุมชนเมืองมากกว่าชุมชนชนบท อย่างไรก็ตามผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สื่อชุมชนประเภทหออกระจ่ายข่าวมีบทบาทมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อโปสเตอร์หรือป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคล ตามลำดับ ส่วนสื่อประกาศมีบทบาทในระดับน้อยในทั้งสองชุมชน พฤติกรรมการรับสารผ่านสื่อชุมชนแต่ละประเภทยังสัมพันธ์กับระดับอายุ อาชีพและระดับการศึกษาของผู้รับสารทั้งสองชุมชน การเลือกสื่อสารผ่านสื่อชุมชนแต่ละประเภทจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวเสมอ

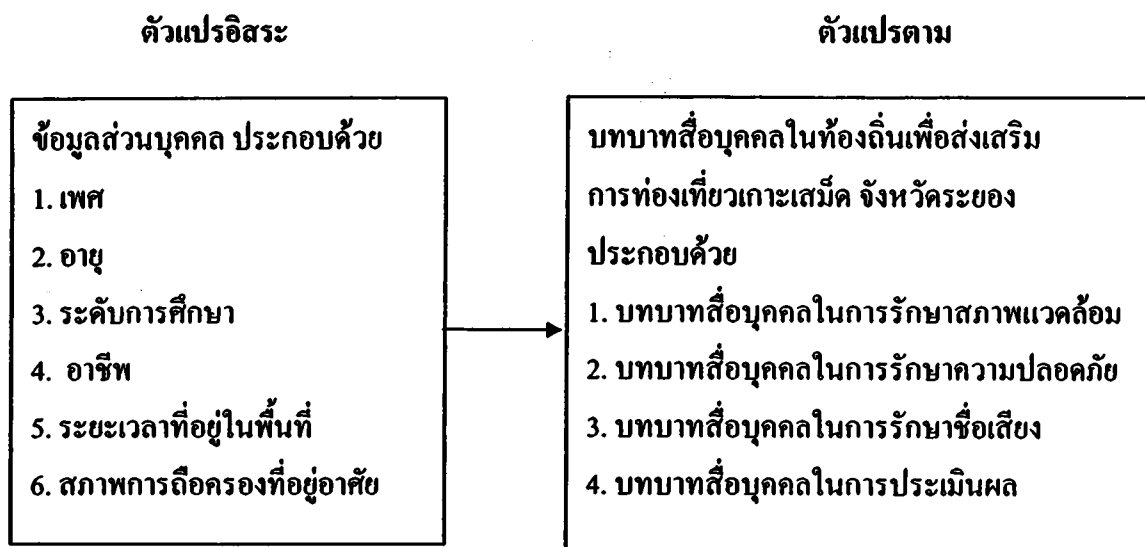
ธีรพัฒน์ คือดัน (2546 : 142) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ และนอกพื้นที่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับสูง มีระดับทัศนคติต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จะมีระดับทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จะมีระดับการมีส่วนร่วมที่สูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตพื้นที่ เช่นกัน โดยปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ระดับการศึกษา และการได้รับข่าวสาร ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ตำแหน่งทางสังคม และการได้รับข่าวสาร และไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลใดที่มีผลต่อทัศนคติ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วม พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติในด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับทัศนคติในด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและการมีส่วนร่วม พบว่า ทัศนคติในด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศุภพร ไทยภักดี และพันธจิตรต์ พรประทานสมบัติ (2547: 1) ศึกษาเรื่อง สื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับสื่อ ปัจจัยความแตกต่างทางเพศไม่มีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารเทคโนโลยีทางการเกษตรของเกษตรกรจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล แต่การศึกษาของเกษตรกรมีอิทธิพลต่อการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการวิเคราะห์ดิน เรื่องฮอร์โมน ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก และเครื่องจักรกลการเกษตรจากสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยประสิทธิภาพในการพยากรณ์ มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 36, 8, 5 และ 5 ตามลำดับ ส่วนการยอมรับจากสื่อมวลชนนั้น การศึกษามีอิทธิพลต่อการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตนกกอดูและการเกษตรแบบผสมผสานจากสื่อมวลชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยประสิทธิภาพในการพยากรณ์ มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 2 และ 3 ตามลำดับ และรายได้ ของเกษตรกรมีอิทธิพลต่อการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีจากสื่อบุคคลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยประสิทธิภาพในการพยากรณ์มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 2

ธัญญพล สุคนธรส (2548: 53-54) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยทำการศึกษาถึงกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการบริหารจัดการ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 49.20 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 45.70 มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 28.30 มีสถานภาพทางสังคม ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดๆ เลยร้อยละ 70.70 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ในด้านเศรษฐกิจ และด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก ในด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย นอกจากนั้นยังพบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพทางสังคม ที่แตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกันที่นัยสำคัญ .05

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.7 สมมติฐานการวิจัย

1. เพศ มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
2. อายุมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
3. ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
4. ลักษณะการประกอบอาชีพมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
5. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
6. สภาพการถือครองที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Data) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

ประชากร คือ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเกาะเสม็ด ตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ที่มีอายุระหว่าง 20-70 ปี จำนวน 1,027 คน (ที่มา : ข้อมูลประชากรปี 2550 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, www.dopa.go.th)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเกาะเสม็ด ตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 287 คน ใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากร
	e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อน (e = .05)

แทนค่า
$$n = \frac{1,027}{1 + 1,027(.05)^2}$$

$$n = 287$$

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณเท่ากับ 287 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในรักษาแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน
- สภาพในการถือครองที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การรักษาสิ่งแวดล้อม
2. การรักษาความปลอดภัย
3. การรักษาชื่อเสียง
4. การประเมิณผล

มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนในแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	การให้คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เป็นการสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

1. การศึกษาค้นคว้าเรื่องของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้จากเอกสาร งานวิจัยต่างๆ และตำรา
2. สรุปรอบแนวคิดหรือขอบเขตในการทำวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. การสร้างแบบสอบถาม โดยนำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาจัดเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ข้อคำถามแก้ไขให้เหมาะสม
5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .85

3.3 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยการสอบถามกับอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นอธิบายวัตถุประสงค์และวิธีการตอบแบบสอบถาม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างระหว่างเดือนเมษายน-เดือนกรกฎาคม 2551

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2. การลงรหัส (Coding) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ถูกตอบถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัส ตามที่ได้ระบุไว้ล่วงหน้า สำหรับแบบสอบถามปลายปิด ส่วนแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มคำตอบแล้วจึงนำคะแนนใส่รหัส

3. การประมวลผลข้อมูล ข้อมูลที่ลงรหัสแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาบันทึกเข้าไฟล์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อทำการประมวลผล ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และการแจกแจงความถี่ ของทุกตัวแปร แล้วคำนวณค่าร้อยละ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลมีวิธีการดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าไค-สแควร์ กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ ชูศรี วงศ์รัตนะ (2550: 69) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

5. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ผลการวิจัยมีดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

4.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

สัญลักษณ์ที่ใช้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
χ^2	แทน	ค่าไคสแควร์
Sig.	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกลำดับความสำคัญทางสถิติ
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย ผลวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละ ของข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	124	43.20
หญิง	163	56.80
รวม	287	100.00
อายุ		
20-30 ปี	91	31.70
31-40 ปี	40	13.90
41-50 ปี	90	31.40
51-60 ปี	66	23.00
สูงกว่า 60 ปี	-	-
รวม	287	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	173	60.30
ปริญญาตรี	114	39.70
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	287	100.00
อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	123	42.90
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	37	12.90
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	50	17.40
นักศึกษา	21	7.30
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	56	19.50
รวม	287	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่		
ต่ำกว่า 5 ปี	35	12.20
5-10 ปี	55	19.20
11-15 ปี	51	17.80
16-20 ปี	110	38.30
สูงกว่า 20 ปี	36	12.50
รวม	287	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย		
เจ้าบ้าน	136	47.40
เช่า	53	18.50
อาศัยอยู่กับญาติ	98	34.10
รวม	287	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 287 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 80.80 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 31.70 รองลงมาอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 31.40 การศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 60.30 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย เจ้าบ้าน จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40

4.2 ผลการวิเคราะห์ห้บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามรายด้านและภาพรวม

บทบาทของสื่อบุคคลในท้องถิ่น	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
การรักษาสิ่งแวดล้อม	2.97	.76	ปานกลาง
การรักษาความปลอดภัย	3.26	.68	ปานกลาง
การรักษาชื่อเสียง	3.08	.57	ปานกลาง
การประเมิผล	3.11	.72	ปานกลาง
ภาพรวม	3.11	.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวม บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ การรักษาความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.26$) การประเมินผล ($\bar{X} = 3.11$) การรักษาชื่อเสียง ($\bar{X} = 3.08$) และการรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.97$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จำแนกตามการรักษาสิ่งแวดล้อม

การรักษาสิ่งแวดล้อม	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. การรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในภาชนะที่จัดไว้ โดยการจัดทำป้ายบอกบริเวณทิ้งขยะ	3.27	1.15	ปานกลาง
2. การจัดหาถังขยะไว้ในสถานที่ต่างๆ อย่างเพียงพอ	2.99	1.02	ปานกลาง
3. การดูแลแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด เช่น การกำจัดน้ำเสีย การดูแลคุณภาพน้ำทะเลมิให้น้ำเสีย	2.93	.98	ปานกลาง
4. การดูแลต้นไม้ที่ปลูกบริเวณเกาะเสม็ด โดยไม่ทำลายหรือตัดต้นไม้	2.74	.88	ปานกลาง
5. การไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือทิ้งน้ำเสียในบริเวณสถานที่ต่างๆ บนเกาะเสม็ด	2.41	.81	น้อย
6. การประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความสำคัญของการรักษาความสะอาด	3.52	1.16	มาก
รวม	2.97	.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า การรักษาสิ่งแวดล้อม ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติระดับมาก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความสำคัญของการรักษาความสะอาด ($\bar{X} = 3.52$) และการปฏิบัติระดับน้อย ได้แก่ การไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือทิ้งน้ำเสียในบริเวณสถานที่ต่างๆ บนเกาะเสม็ด ($\bar{X} = 2.41$) นอกจากนี้ การปฏิบัติระดับปานกลาง ได้แก่ การรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในภาชนะที่จัดไว้ โดยการจัดทำป้ายบอกบริเวณทิ้งขยะ ($\bar{X} = 3.27$) การจัดหาถังขยะไว้ในสถานที่ต่างๆ อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 2.99$) การจัดหาถังขยะ

ไว้ในสถานที่ต่างๆ อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 2.93$) การดูแลแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด เช่น การกำจัดน้ำเสีย การดูแลคุณภาพน้ำทะเลมิให้น้ำเสีย ($\bar{X} = 2.74$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเสม็ด จำแนกตามการรักษาความปลอดภัย

การรักษาความปลอดภัย	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในเรื่องทรัพย์สิน	3.30	.80	ปานกลาง
2. การรักษาความปลอดภัยเรื่องการเดินทางของนักท่องเที่ยว เช่น การแนะนำการขึ้นลงเรือโดยสารอย่างปลอดภัย	3.32	.84	ปานกลาง
3. การแนะนำสถานที่เล่นน้ำที่ปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว	3.49	.99	ปานกลาง
4. การแนะนำนักท่องเที่ยวเรื่องที่พักแรมที่มีความปลอดภัย	3.15	.86	ปานกลาง
5. การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว	3.05	.83	ปานกลาง
รวม	3.26	.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า การรักษาความปลอดภัย ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อมีการปฏิบัติระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ การแนะนำสถานที่เล่นน้ำที่ปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.49$) การรักษาความปลอดภัยเรื่องการเดินทางของนักท่องเที่ยว เช่น ไม่สนับสนุนให้เรือบรรทุกผู้โดยสารเกินอัตรา ($\bar{X} = 3.32$) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในเรื่องทรัพย์สิน ($\bar{X} = 3.30$) การแนะนำนักท่องเที่ยวเรื่องที่พักแรมที่มีความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.15$) และการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.05$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
เกาะเสม็ด จำแนกตามการรักษาชื่อเสียง

การรักษาชื่อเสียง	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจว่าเกาะเสม็ดมี สถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม	3.20	.69	ปานกลาง
2. การอนุรักษ์ธรรมชาติของเกาะเสม็ดให้คงอยู่ยาวนาน เพื่อ ดึงดูดนักท่องเที่ยว	3.00	.73	ปานกลาง
3. การรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว ด้วยความเต็มใจ	3.14	.86	ปานกลาง
4. การรณรงค์ให้ผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ ไม่จำหน่ายสินค้าใน ราคาที่สูงจนเกินไป	2.99	.61	ปานกลาง
รวม	3.08	.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า การรักษาชื่อเสียง ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อมีการปฏิบัติระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจว่าเกาะเสม็ดมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม ($\bar{X} = 3.20$) การรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 3.14$) การอนุรักษ์ธรรมชาติของเกาะเสม็ดให้คงอยู่ยาวนาน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.00$) และ การรณรงค์ให้ผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ ไม่จำหน่ายสินค้าในราคาที่สูงจนเกินไป ($\bar{X} = 2.99$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทส่วนบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
เกาะเสม็ด จำแนกตามการประเมินผล

การประเมินผล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.11	.72	ปานกลาง
2. การดูแลการรักษาความสะอาดของหาดทราย และ สภาพแวดล้อม	3.12	.79	ปานกลาง
3. การให้บริการของที่พักรักษาและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ นักท่องเที่ยว	3.07	.74	ปานกลาง
4. การให้บริการของที่พักรักษาและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ นักท่องเที่ยว	3.21	.90	ปานกลาง
5. การให้บริการของรถโดยสารบนเกาะเสม็ด	3.09	.84	ปานกลาง
รวม	3.11	.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า การประเมินผล ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อมีการปฏิบัติระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ การจัดสรรพื้นที่ให้กับประชาชนในการจัดร้านค้าจำหน่ายอาหารและสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.21$) การดูแลการรักษาความสะอาดของหาดทราย และสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.12$) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.11$) การให้บริการของรถโดยสารบนเกาะเสม็ด ($\bar{X} = 3.09$) และการให้บริการของที่พักรักษาและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.07$)

4.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ

บทบาทสื่อ บุคคลใน ท้องถิ่น	เพศ	ระดับการปฏิบัติ					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
การรักษา สิ่งแวดล้อม	ชาย	6	10	24	15	-	1.88	.56
	หญิง	14	47	98	73	-		
การรักษาความ ปลอดภัย	ชาย	2	20	33	-	-	8.22*	.04
	หญิง	11	59	136	26	-		
การรักษา ชื่อเสียง	ชาย	4	12	37	2	-	4.64	.19
	หญิง	13	28	173	18	-		
การประเมินผล	ชาย	2	10	36	7	-	3.21	.34
	หญิง	23	30	142	37	-		
ภาพรวม	ชาย	4	10	-	41	-	14.35*	.00
	หญิง	7	36	173	16	-		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในการรักษาความปลอดภัย และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับในด้านอื่นๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการรักษาชื่อเสียง และการมีส่วนร่วมในการประเมิน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ

สมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัด
ระยอง จำแนกตามอายุ

บทบาทสื่อ บุคคลใน ท้องถิ่น	อายุ	ระดับการปฏิบัติ					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
การรักษา สิ่งแวดล้อม	20-30 ปี	8	14	50	19	-	22.47*	.00
	31-40 ปี	-	8	20	12	-		
	41-50 ปี	4	20	36	30	-		
	51-60 ปี	8	15	16	27	-		
การรักษาความ ปลอดภัย	20-30 ปี	4	40	37	10	-	27.64*	.00
	31-40 ปี	2	10	24	4	-		
	41-50 ปี	4	22	60	4	-		
	51-60 ปี	3	7	48	8	-		
การรักษา ชื่อเสียง	20-30 ปี	10	14	61	6	-	17.54*	.04
	31-40 ปี	2	6	30	2	-		
	41-50 ปี	2	18	62	8	-		
	51-60 ปี	3	2	57	4	-		
การประเมินผล	20-30 ปี	8	26	38	19	-	51.41*	.00
	31-40 ปี	2	4	32	2	-		
	41-50 ปี	12	10	62	6	-		
	51-60 ปี	3	-	46	17	-		
ภาพรวม	20-30 ปี	6	22	55	8	-	39.56*	.00
	31-40 ปี	-	8	30	2	-		
	41-50 ปี	2	16	70	2	-		
	51-60 ปี	3	-	59	4	-		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม การรักษาความปลอดภัย การรักษาชื่อเสียง การประเมิผล และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาทสื่อ บุคคลใน ท้องถิ่น	ระดับ การศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
การรักษา สิ่งแวดล้อม	ต่ำกว่า ป.ตรี	12	24	70	67	-	17.53*	.00
	ปริญญาตรี	8	33	52	21	-		
การรักษาความ ปลอดภัย	ต่ำกว่า ป.ตรี	7	47	110	9	-	9.03*	.02
	ปริญญาตรี	6	32	59	17	-		
การรักษา ชื่อเสียง	ต่ำกว่า ป.ตรี	9	16	138	10	-	10.72*	.01
	ปริญญาตรี	8	24	72	10	-		
การประเมิผล	ต่ำกว่า ป.ตรี	17	24	109	23	-	1.87	.60
	ปริญญาตรี	8	16	69	21	-		
ภาพรวม	ต่ำกว่า ป.ตรี	5	18	148	2	-	30.11*	.00
	ปริญญาตรี	6	26	68	14	-		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม การรักษาความปลอดภัย การรักษาชื่อเสียง การประเมิผล และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 อาชีพมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
การท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามอาชีพ

บทบาทสื่อ บุคคลใน ท้องถิ่น	อาชีพ	ระดับการปฏิบัติ					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
การรักษา สิ่งแวดล้อม	รับจ้าง	6	34	60	23	-	30.78*	.00
	ค้าขาย	1	7	14	15	-		
	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	5	8	16	21	-		
	นักศึกษา	-	1	12	8	-		
	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	8	7	20	21	-		
การรักษา ความ ปลอดภัย	รับจ้าง	2	36	73	12	-	32.17*	.00
	ค้าขาย	2	8	24	3	-		
	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	-	12	23	10	-		
	นักศึกษา	-	12	9	-	-		
	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	4	11	40	1	-		
การรักษา ชื่อเสียง	รับจ้าง	4	18	95	6	-	28.62*	.00
	ค้าขาย	4	2	29	2	-		
	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	3	10	27	10	-		
	นักศึกษา	-	3	18	-	-		
	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	6	7	41	2	-		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม ร่วมของ ประชาชน	อาชีพ	ระดับความคิดเห็น					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
การ ประเมินผล	รับจ้าง	5	17	90	11	-	40.84*	.00
	ค้าขาย	9	3	19	6	-		
	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	3	12	22	13	-		
	นักศึกษา	1	5	9	6	-		
	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	7	3	38	8	-		
ภาพรวม	รับจ้าง	2	22	93	6	-	38.95*	.00
	ค้าขาย	2	3	31	1	-		
	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	5	10	27	8	-		
	นักศึกษา	-	2	19	-	-		
	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	2	7	46	1	-		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม การรักษาความปลอดภัย การรักษาชื่อเสียง การประเมินผล และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 5 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

บทบาทสื่อ บุคคลใน ท้องถิ่น	ระยะเวลาที่ อาศัยอยู่ใน พื้นที่	ระดับการปฏิบัติ					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
การรักษา สิ่งแวดล้อม	ต่ำกว่า 5 ปี	2	1	18	14	-	15.07	.20
	5-10 ปี	5	14	23	13	-		
	11-15 ปี	3	16	21	11	-		
	16-20 ปี	7	18	46	39	-		
	สูงกว่า 20 ปี	3	8	14	11	-		
การรักษา ความปลอดภัย	ต่ำกว่า 5 ปี	2	2	21	10	-	47.88*	.00
	5-10 ปี	-	26	25	4	-		
	11-15 ปี	6	13	32	-	-		
	16-20 ปี	3	32	66	9	-		
	สูงกว่า 20 ปี	2	6	25	3	-		
การรักษา ชื่อเสียง	ต่ำกว่า 5 ปี	1	1	26	7	-	20.34	.06
	5-10 ปี	4	7	43	1	-		
	11-15 ปี	6	7	35	3	-		
	16-20 ปี	5	19	80	6	-		
	สูงกว่า 20 ปี	1	6	26	3	-		

ตารางที่ 11 (ต่อ)

บทบาทสื่อ บุคคลใน ท้องถิ่น	ระยะเวลาที่ อาศัยอยู่ใน พื้นที่	ระดับความคิดเห็น					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
การ ประเมินผล	ต่ำกว่า 5 ปี	1	1	23	10	-	38.37*	.00
	5-10 ปี	4	19	24	8	-		
	11-15 ปี	6	4	32	9	-		
	16-20 ปี	13	13	74	10	-		
	สูงกว่า 20 ปี	1	3	25	7	-		
ภาพรวม	ต่ำกว่า 5 ปี	2	-	27	6	-	36.13*	.00
	5-10 ปี	-	14	38	3	-		
	11-15 ปี	4	6	41	-	-		
	16-20 ปี	4	18	84	4	-		
	สูงกว่า 20 ปี	1	6	26	3	-		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในด้านการรักษาความปลอดภัย การประเมินผล และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับด้านอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์

สมมติฐานที่ 6 สภาพการถือครองที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลใน
ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด
จังหวัดระยอง จำแนกตามสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย

บทบาทสื่อ บุคคลใน ท้องถิ่น	สภาพการ ถือครองที่ อยู่อาศัย	ระดับการปฏิบัติ					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
การรักษา สิ่งแวดล้อม	เจ้าบ้าน	10	27	54	45	-	7.57	.27
	เช่า	1	15	25	12	-		
	อาศัยอยู่กับ ญาติ	9	15	43	31	-		
การรักษา ความ ปลอดภัย	เจ้าบ้าน	7	37	82	10	-	11.90	.06
	เช่า	1	14	27	11	-		
	อาศัยอยู่กับ ญาติ	5	28	60	5	-		
การรักษา ชื่อเสียง	เจ้าบ้าน	14	11	105	6	-	45.78*	.00
	เช่า	1	16	25	11	-		
	อาศัยอยู่กับ ญาติ	2	13	80	3	-		
การ ประเมินผล	เจ้าบ้าน	17	16	86	17	-	11.36	.07
	เช่า	3	5	32	13	-		
	อาศัยอยู่กับ ญาติ	5	19	60	14	-		
ภาพรวม	เจ้าบ้าน	8	21	103	4	-	23.37*	.00
	เช่า	1	8	36	8	-		
	อาศัยอยู่กับ ญาติ	2	15	77	4	-		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 พบว่า สภาพการถือครองที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในด้านการรักษาชื่อเสียงและภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับด้านอื่นๆ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ตารางที่ 13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. การรักษาสีงแวดล้อม		
1.1 ควรสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่ายทั้งประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น ควรทำการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และทิ้งขยะลงในภาชนะที่จัดไว้ให้	15	5.22
1.2 ควรมีกลุ่มอาสาสมัครที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาสภาพแวดล้อม	10	3.48
1.3 หน่วยงานภาครัฐ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและบริเวณที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน	12	4.18
1.4 ควรมีการกำหนดปริมาณของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือวันหยุด เพื่อลดปริมาณขยะ	14	4.87
1.5 ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตนในขณะท่องเที่ยว เช่น กฎระเบียบและข้อบังคับของอุทยาน เช่น การทำลายสภาพแวดล้อม การนำน้ำลงไปเก็บปะการังมาเล่น	12	4.18

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
2. การรักษาความปลอดภัย		
2.1 ควรมีการดูแลนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวไม่ให้ส่งเสียงดังรบกวน เพราะเป็นการรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ	14	4.87
2.2 ควรแนะนำให้นักท่องเที่ยวแต่งกายในที่สาธารณะที่เหมาะสม มิดชิด เพื่อลดปัญหาอาชญากรรม	10	3.48
2.3 ควรมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เพื่อรับเรื่องร้องเรียนของนักท่องเที่ยว	10	3.48
3. การรักษาชื่อเสียง		
3.1 ควรพัฒนาทุกฝ่ายให้มีการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงแก้ไข บำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว	13	4.52
3.2 ควรให้คำแนะนำประชาชนให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม	10	3.48
3.3 ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยประสานความร่วมมือระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยวที่ต่อเนื่องใกล้ชิด	7	2.43
3.4 เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวเกาะเสม็ดอีกครั้ง เจ้าของธุรกิจบนเกาะเสม็ด ไม่ควรเอาเปรียบนักท่องเที่ยวด้วยการคิดค่าบริการที่สูงจนเกินไป	7	2.43
4. การประเมินผล		
4.1 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่สำรวจปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข	12	4.18
4.2 ควรมีการปฏิบัติงานในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีกรรมการที่เป็นฝ่ายเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ร่วมกัน ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น	10	3.48
4.3 การประเมินผลการปฏิบัติงาน โครงการต่างๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่รับทราบทุกครั้ง	8	2.78

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประชาชน และบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง และศึกษาความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในพื้นที่เกาะเสม็ด จำนวน 287 คน โดยมีข้อกำหนดในเรื่องอายุ คือ ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 20-70 ปี ทำการศึกษาระหว่างเดือนเมษายน -กรกฎาคม 2551 ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย ทำวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน ด้วยการทดสอบค่าไค-สแควร์

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.80 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.70 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.30 ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 42.49 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.30

2. บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ผลการศึกษารoles บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ การรักษาความปลอดภัย การประเมินผล การรักษาชื่อเสียง และการรักษาสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

2.1 การรักษาสิ่งแวดล้อม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความสำคัญของการรักษาความสะอาด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือทิ้งน้ำเสียในบริเวณสถานที่ต่าง ๆ บนเกาะเสม็ด

2.2 การรักษาความปลอดภัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแนะนำสถานที่เล่นน้ำที่ปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

2.3 การรักษาชื่อเสียง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจว่าเกาะเสม็ดมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรณรงค์ให้ผู้ประกอบการกิจในท้องถิ่น ไม่จำหน่ายสินค้าในราคาที่สูงจนเกินไป

2.4 การประเมินผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสรรพื้นที่ให้กับประชาชนในการจัดร้านค้าจำหน่ายอาหารและสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การให้บริการของที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดจังหวัดระยอง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของประชาชน พบว่า

3.1 ภาพรวม พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับภาพรวมของบทบาทสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3.2 การรักษาสิ่งแวดล้อม พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3.3 การรักษาความปลอดภัย พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในด้านการรักษาความปลอดภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3.4 การรักษาชื่อเสียง พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในด้านการรักษาชื่อเสียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3.5 การประเมินผล พบว่า อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

4.1 การรักษาสีงแวดล้อม

ควรสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่ายทั้งประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น ควรทำการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และทิ้งขยะลงในภาชนะที่จัดไว้ให้ ควรมีกลุ่มอาสาสมัครที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาสภาพแวดล้อม หน่วยงานภาครัฐ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและบริเวณที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ควรมีการกำหนดปริมาณของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือวันหยุด เพื่อลดปริมาณขยะ

4.2 การรักษาความปลอดภัย

ควรมีการดูแลนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวไม่ให้ส่งเสียงดังรบกวน เพราะเป็นการรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ แนะนำให้นักท่องเที่ยวแต่งกายในที่สาธารณะที่เหมาะสม มีจิตคิดเพื่อลดปัญหาอาชญากรรม และควรมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวเพื่อรับเรื่องร้องเรียนของนักท่องเที่ยว

4.3 การรักษาชื่อเสียง

ควรมีการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงแก้ไข บำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรให้คำแนะนำประชาชนให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยประสานความร่วมมือระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยวที่ต่อเนื่องใกล้ชิด เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวเกาะเสม็ดอีกครั้ง เจ้าของธุรกิจบนเกาะเสม็ด ไม่ควรเอาเปรียบนักท่องเที่ยวด้วยการคิดค่าบริการที่สูงจนเกินไป

4.4 การประเมินผล

ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่สำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ควรมีการปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการ โดยมีกรรมการที่เป็นฝ่ายเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ร่วมกันประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น

5.2 อภิปรายผล

บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสื่อบุคคลเป็นการถ่ายทอดข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยใช้คำพูด การแสดงกิริยาท่าทาง เป็นเครื่องมือในถ่ายทอดชักนำความรู้สึคนึกคิดให้ผู้อื่นทราบ เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งข้อจำกัดของสื่อบุคคล ได้แก่ ไม่มีความคงทนถาวร พูดแล้วผ่านไป ไม่สามารถครอบคลุมผู้ฟังจำนวนมากได้ หากผู้พูดขาดความสามารถในการพูดจูงใจก็จะทำให้การพูดล้มเหลว หากมีเนื้อหาเกินไปอาจทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจได้ ซึ่งตรงกับ ศุภพร ไทยภักดี และพันธ์จิตต์ พรประทานสมบัติ (2547: 3) ที่กล่าวว่า สื่อบุคคล เป็นสื่อที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารที่เก่าแก่ที่สุด เริ่มตั้งแต่การกำเนิดมนุษย์ชาติการติดต่อสื่อสาร โดยสื่อบุคคลนั้น อาจมีทั้งในรูปแบบของคำพูด และการแสดงออกทางอากัปกิริยา ท่าทาง โดยมีรูปแบบคือ การสนทนาพูดคุยระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือผู้พูดกับผู้ฟัง และมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน มีทั้งการสนทนาอย่างเป็นทางการ และอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งการศึกษาของรัตน จัทรเทาว์ (2545) ศึกษาเรื่อง บทบาทสื่อชุมชนในการจัดการเสริมสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง พบว่า สื่อบุคคลมีบทบาทต่อการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในชุมชนมาก

การรักษาสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความสำคัญของการรักษาความสะอาด เนื่องจาก ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมานาน เช่น แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ หาดทราย ทะเล ทรัพยากรใต้ทะเล แหล่งน้ำ ภูเขา น้ำตก ถ้ำป่าไม้ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ซึ่งการรักษาความสะอาดและความเป็นธรรมชาติของสถานที่ท่องเที่ยวให้คงอยู่ตลอดเวลาสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้จากปัญหาที่พบมากคือ นักท่องเที่ยวที่เกาะเสม็ดในช่วงเทศกาลหรือในวันหยุดมีจำนวนมากทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นมากมาย จึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือกับนักท่องเที่ยวในการรักษาความสะอาดและทิ้งขยะในภาชนะที่จัดเตรียมไว้ และการรักษาความสะอาดของบริเวณต่างๆ ซึ่งความสำคัญ of สถานที่ท่องเที่ยวนั้น ดังที่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2541) ได้เสนอแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พอสรุปได้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย ขยะ และการคมนาคม ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ทรัพยากร ชุมชนและอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งนับว่าเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ว่าหมายถึง พื้นที่ สิ่งของ

กิจกรรม และ/หรือ มิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ เป็นต้น แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะของรูปธรรม ที่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น สิ่งก่อสร้าง ของที่ระลึก ถ้ำ และน้ำตก เป็นต้น และในลักษณะของนามธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง แต่สามารถสัมผัสได้ด้วยทางอื่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นชนเผ่า และการเล่นการแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น

สำหรับบทบาทการรักษาความปลอดภัยนั้น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการแนะนำสถานที่เล่นน้ำที่ปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว เนื่องจาก นักท่องเที่ยวเป็นคนต่างถิ่นที่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนคลายความเครียด และต้องการแหล่งท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย ทั้งความปลอดภัยทางร่างกายและทรัพย์สิน ซึ่งประชาชนในพื้นที่จะมีความรู้เกี่ยวกับบริเวณที่ปลอดภัย ดังนั้น การให้ที่ประชาชนในพื้นที่คำแนะนำกับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่ปลอดภัยจึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้พบว่า มีการแนะนำนักท่องเที่ยวในการขึ้นลงเรือโดยสาร การช่วยเหลือทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ในเรื่องการรักษาชื่อเสียง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจว่าเกาะเสม็ดมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม เนื่องจาก เกาะเสม็ดมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น หาดทรายแก้ว หาดวงเดือน อ่าวกิว อ่าวปะการัง อ่าวพร้าว อ่าวกิวหน้าใน ดังนั้นการให้คำแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในท้องถิ่น ทำให้นักท่องเที่ยวมีข้อมูลการตัดสินใจเพิ่มขึ้น และสามารถตัดสินใจว่าจะเดินทางไปบริเวณใดโดยไม่ทำให้สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และในบทบาทการประเมินผล พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีการประเมินผลในการจัดสรรพื้นที่ให้กับประชาชนในการจัดร้านค้าจำหน่ายอาหารและสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว อาจมีสาเหตุมาจาก การจัดสรรพื้นที่ให้ประชาชนใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง ทำให้มีการกระจายรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งการประเมินผลเป็นการดูแล และตรวจสอบการดำเนินงาน ว่ามีสิ่งใดที่มีปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขหรือนำไปพัฒนาให้ดีขึ้น และหากพบว่าสิ่งใดที่ดำเนินการดีอยู่แล้วก็ให้พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากสื่อบุคคลเป็นสื่อที่ใช้กันมานานด้วยการพูดเป็นหลัก และทุกคนต้องใช้คำพูดในชีวิตประจำวัน ในอาชีพ และชีวิตส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ไทยภักดี และพันธ์จิตต์ พรประทานสมบัติ (2547: 1) ศึกษาเรื่อง สื่อมวลชนและสื่อบุคคล

กับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอคำเนินสะควง จังหวัดราชบุรี พบว่า สื่อบุคคลมีอิทธิพลต่อการศึกษาและรายได้ และสอดคล้องกับ รัตนา จัทรเทาว์ (2545) ศึกษาเรื่อง บทบาทสื่อชุมชนในการจัดการเสริมสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ที่พบว่า พฤติกรรมการรับสารผ่านสื่อชุมชนแต่ละประเภทนั้นสัมพันธ์กับระดับอายุ อาชีพและระดับการศึกษาของผู้รับสารทั้งสองชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การรักษาสีงแวดล้อม หน่วยงานของภาครัฐและผู้นำท้องถิ่นควรประสานความสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่นด้วยการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

1.2 การรักษาความปลอดภัย ประชาชนควรให้คำแนะนำแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกาะเสม็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว และควรมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่วนอุทยานและประชาชนด้วยการจัดกลุ่มอาสาสมัครหรือคณะกรรมการ สำหรับให้คำปรึกษาแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดด้วยความปลอดภัย และมีจุดให้บริการที่ชัดเจน

1.3 การรักษาชื่อเสียง ประชาชนควรมีการรณรงค์ให้ผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ไม่จำหน่ายสินค้าในราคาที่สูงจนเกินไป เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้กับนักท่องเที่ยว และทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวเกาะเสม็ดอีก และประชาชนควรนำข้อมูลเสนอต่อหน่วยงานเพื่อกำกับดูแลมาตรฐานการกำหนดราคาสินค้าและบริการในราคาและมาตรฐานที่ไม่มีการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

1.4 การประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการประเมินผลการให้บริการของที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งการประเมินผลเป็นการกำกับ ตรวจสอบ เพื่อนำผลมาประมวลและหาแนวทางแก้ไข ในการดำเนินการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มตัวแปรที่อาจเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น บทบาทในชุมชนของประชาชน

2.2 ควรทำการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ประชาชน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพ
และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.3 ควรทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยว
เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ภาคผนวก

ผนวก ก.

แบบสอบถาม

บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล แบ่งออกเป็นการสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม การรักษาความปลอดภัย การรักษาชื่อเสียง และการประเมินผล

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคั้งนี้

นางสาวศุภพิชญ์ ใจดี

นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการสื่อสารการท่องเที่ยวและบันเทิง

มหาวิทยาลัยเกริก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่มีข้อมูลตรงกับตัวท่าน

1. เพศ

( ) เพศชาย ( ) เพศหญิง

2. อายุ

( ) 20-30 ปี ( ) 31-40 ปี

( ) 41-50 ปี ( ) 51-60 ปี

( ) สูงกว่า 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

( ) ต่ำกว่าปริญญา ( ) ปริญญาตรี

( ) สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

( ) รับจ้างทั่วไป ( ) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

( ) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ( ) นักเรียน/นักศึกษา

( ) แม่บ้าน/พ่อบ้าน

5. ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่

( ) ต่ำกว่า 5 ปี ( ) 5-10 ปี

( ) 11-15 ปี ( ) 16-20 ปี

( ) สูงกว่า 20 ปี

6. สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย

( ) เจ้าบ้าน ( ) เช่า

( ) อาศัยอยู่กับญาติ

ส่วนที่ 2 บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่มีระดับความคิดเห็นตรงกับตัวท่านมากที่สุด
เกณฑ์การให้คะแนนของระดับการมีส่วนร่วม

5 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อที่	บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	การรักษาสิ่งแวดล้อม การรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในภาชนะที่จัดไว้ โดย การทำป้ายบอกบริเวณทิ้งขยะ					
2	การจัดหาดังขยะไว้ในสถานที่ต่างๆ อย่างเพียงพอ					
3	การดูแลแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด เช่น การกำจัดน้ำ เสีย การดูแลคุณภาพน้ำทะเลมิให้เน่าเสีย					
4	การดูแลต้นไม้ที่ปลูกบริเวณเกาะเสม็ด โดยไม่ทำลายหรือ ตัดต้นไม้					
5	การไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูล หรือทิ้งน้ำเสีย ในบริเวณสถานที่ ท่องเที่ยว บนเกาะเสม็ด					
6	การประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความสำคัญของ การรักษาความสะอาด					
7	การรักษาความปลอดภัย การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในเรื่องทรัพย์สิน					
8	การรักษาความปลอดภัยเรื่องการเดินทางของ นักท่องเที่ยว เช่น การแนะนำการขึ้นลงเรือโดยสารอย่าง ปลอดภัย					
9	การแนะนำสถานที่เล่นน้ำที่ปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว					

ข้อที่	บทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
10	การแนะนำนักท่องเที่ยวเรื่องที่พักที่มีความปลอดภัย					
11	การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว					
12	การรักษาชื่อเสียง การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจว่าเกาะเสม็ดมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม					
13	การอนุรักษ์ธรรมชาติของเกาะเสม็ดให้คงอยู่ยาวนานเพื่อให้ดึงดูดนักท่องเที่ยว					
14	การณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ					
15	การณรงค์ให้ผู้ประกอบการธุรกิจในท้องถิ่น ไม่จำหน่ายสินค้าในราคาที่สูงจนเกินไป					
16	การประเมินผล การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว					
17	การดูแลการรักษาความสะอาดของหาดทราย และสภาพแวดล้อม					
18	การให้บริการของที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว					
19	การให้บริการของที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว					
20	การให้บริการของรถโดยสารบนเกาะเสม็ด					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ด

จังหวัดระยอง

1. การรักษาสิ่งแวดล้อม

.....
.....
.....
.....
.....

2. การรักษาความปลอดภัย

.....
.....
.....
.....
.....

3. การรักษาชื่อเสียง

.....
.....
.....
.....
.....

4. การประเมินผล

.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูล

ผนวก ข.

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	A1	4.2000	.7144	30.0
2.	A2	3.7667	.5683	30.0
3.	A3	3.7667	.6261	30.0
4.	A4	4.0000	.5872	30.0
5.	A5	4.0333	.6687	30.0
6.	B6	3.5000	.9738	30.0
7.	B7	3.8000	.8867	30.0
8.	B8	3.7000	.8367	30.0
9.	B9	3.9000	.8449	30.0
10.	B10	4.1000	.9229	30.0
11.	C11	3.8000	.8052	30.0
12.	C12	3.7000	.7497	30.0
13.	C13	3.7000	.7944	30.0
14.	C14	3.6667	.8023	30.0
15.	C15	3.9333	1.0148	30.0
16.	D16	3.8333	1.0199	30.0
17.	D17	3.6667	1.0613	30.0
18.	D18	3.4667	.8996	30.0
19.	D19	3.4000	.8944	30.0
20.	D20	3.3000	.9523	30.0

Correlation Matrix

	A1	A2	A3	A4	A5
A1	1.0000				
A2	.6285	1.0000			
A3	.3392	.5201	1.0000		
A4	.2466	.6200	.7504	1.0000	
A5	-.0866	-.1603	-.2279	-.2635	1.0000
B6	.6444	.6542	.4242	.4221	-.2913
B7	.5553	.7253	.4721	.5298	-.3373
B8	.5077	.5004	.4542	.6317	-.1048
B9	.6627	.5243	.3455	.3475	-.2991
B10	.2301	.3090	.3999	.3818	-.1173
C11	.2518	.4220	.5883	.5105	-.1793
C12	.3734	.3156	.6539	.4700	-.1857
C13	.2309	.2215	.3397	.2218	-.3051
C14	.2407	.2773	.1831	.1464	-.1714
C15	.3520	.3308	.3546	.1736	-.2507
D16	.4733	.2280	.4770	.0576	-.0927
D17	.0910	.0953	.5017	.3320	-.1296

D18	-.0429	.0180	.0163	-.1306	-.0268
D19	-.0216	.0543	.0493	-.0657	.0346
D20	-.1926	-.1848	-.0521	-.1233	-.0704

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Correlation Matrix

	B6	B7	B8	B9	B10
B6	1.0000				
B7	.8786	1.0000			
B8	.7407	.6136	1.0000		
B9	.7754	.7549	.5903	1.0000	
B10	.3645	.4888	.3528	.5440	1.0000
C11	.5278	.6182	.4709	.5272	.7703
C12	.5432	.4772	.5662	.4954	.4934
C13	.4681	.5483	.2750	.5189	.5597
C14	.3531	.1939	.4110	.1526	-.0466
C15	.4536	.4062	.2193	.4746	.4492
D16	.3298	.3432	.1010	.4602	.3847
D17	.2002	.1832	.2718	.1538	.4929
D18	-.0787	-.0086	-.2199	.0181	-.0166
D19	-.1584	-.1130	-.2488	-.1734	-.1755
D20	-.2045	-.1307	-.4025	-.1329	.0039

	C11	C12	C13	C14	C15
C11	1.0000				
C12	.6969	1.0000			
C13	.5499	.5385	1.0000		
C14	-.1068	.2866	.0541	1.0000	
C15	.2785	.3807	.5304	.3953	1.0000
D16	.3359	.5186	.4895	.2669	.6219
D17	.5246	.6067	.7362	.0675	.4269
D18	.0857	-.1943	-.2316	-.3982	-.0025
D19	-.0766	-.2263	-.2621	-.2883	-.0456
D20	.1259	-.1111	.0775	-.4965	-.0856

	D16	D17	D18	D19	D20
D16	1.0000				
D17	.3292	1.0000			
D18	-.0251	-.1926	1.0000		
D19	-.0378	-.1453	.7886	1.0000	
D20	-.0888	.0682	.5152	.6234	1.0000

N of Cases = 30.0

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients 20 items

Alpha = .8502   Standardized item alpha = .8563

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย. ข้อมูลประชากรปี 2550. [ออนไลน์]. www.dopa.go.th, 2550.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. คู่มือการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบของ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.). กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : กองอนุรักษ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544.
- การท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. www.wikipedia.org/wiki/การท่องเที่ยว, 2551.
- _____ . [ออนไลน์] <http://www2.tat.or.th/tourinfo.php> , 2551.
- โกมล ชอบชื่นชม. ชุมชน : ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทที่ก้าวหน้าและยั่งยืน. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 40. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2541.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- ทรงศักดิ์ ภู่น้อย. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. เอกสารประกอบการสอนวิชา พท461. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตรคณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2542.
- ปริญญ์ ลักษิตานนท์. การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์, 2536.
- ยุพดี เสตพรรณ. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพมหานคร : พิษณุการพิมพ์, ม.ป.ป.
- วรรณ วลัยวานิช. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- วินิจ วีระขจร. การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. การท่องเที่ยว. ตำรา- เอกสารวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาพัฒนาคำราและ เอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์, 2533.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร : วิถีทัศน์พัฒนา, 2538.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. Web dictionary. กรุงเทพมหานคร : กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540.

สุรเชษฐ์ เชนฐมาส. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : บรรยายประกอบการเรียน. กรุงเทพมหานคร : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

อคุลย์ จาตุรงค์กุล. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

เอกสารอื่น ๆ

จารึก วิลแก้ว. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2544.

ฉัตรชัย ค้วงจาด. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาความคิดเห็นของชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

ดรรชนี เอมพันธุ์ และ สุรเชษฐ์ เชนฐมาส. “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : แนวคิด หลักการและความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในพื้นที่อนุรักษ์.” เอกสารประกอบการเรียน คณะวนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

ธัญญพล สุนทรส. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่”. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

ธีรพัฒน์ คี้อตัน. “ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

ปาริชาติ ห่วงศรี. “การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน.” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.

- พรทิพย์ พงศ์พัชรา. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนา
สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.
- รวีกานต์ แสนไชย. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน : กรณีศึกษา ธาราธารขะ
ชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- รัตนา จันทร์เทาว์. “บทบาทสื่อชุมชนในการจัดการเสริมสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง.” งานวิจัย
งบประมาณสนับสนุน สำนักงานกองทุนเพื่อพัฒนาสังคม กระทรวงการคลัง, ภาควิชา
ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- วันชัย เรืองอุดม. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาบริการทางการ
ท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา,
2543.
- ศุภพร ไทยภักดี และพันธ์จิตต์ พรประทานสมบัติ. “สื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการยอมรับ
เทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี.” วิทยา
สารกำแพงแสน 2(1), 2547.
- สุชาดา นิ่มหิรัญวงษ์. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการท่องเที่ยวภายในประเทศของ
ผู้สูงอายุ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.
- สุทิพย์ อบอุ่น. “การศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ศึกษาเฉพาะกรณี: เส้นทางสายลำน้ำกก.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขา
พัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- สมัคร ณะเกิงสุข. “สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว : ศึกษากรณีเกาะเสม็ด ตำบลเพ
อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- อนันต์ สุรพัฒน์. “การศึกษาเปรียบเทียบเชิงพื้นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการ
อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวประเภทมรดกทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.

Books

- Cary, Lee J. "The role of the citizen in the C.D. process." Community development as a process.
Columbia : University of Missouri Press.
- Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. Participation's place in rural development : seeking clarity through
specificity. N.P. , 1982.
- Collier, Alan and Harryway, Sue. The New Zealand Tourism Industry. Auckland: Logman, 1997.
- McCelland, D.C. Human Motivation. New York: Scott Foresman, 1985.
- McIntosh & Goeldner. A Dictionary of Poirica Analysis. Grate Britain : Longwan, 1984.
- Pretty, Jules. The many interpretations of participations. London, England : Routledge, 1995.
- Werther, W.B. and Davis, K. Personnel Management and Human Resources. New York :
McGraw-Hill, 1982.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวศุภพิชญ์ ใจดี
วัน เดือน ปีเกิด 22 ตุลาคม 2526
ภูมิลำเนา ระยอง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2549

ปริญญาตรีบัญชีบัณฑิต

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2550

ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาระยอง

พ.ศ.2550-2551

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ใจดี เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น

พ.ศ.2551- ปัจจุบัน คณะทำงานเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน